ÁN HOÁ
ÃI HỘI
68

CÁCH MẠNG VĂN HÓA

★

(TRÍCH DỊCH MỘT SỐ VĂN KIỆN
CỦA CÁC VỊ LÃNH TỤ LIÊN-XÔ, TRUNG-QUỐC
VỀ VẤN ĐỀ CÁCH MẠNG VĂN HÓA)

(XUẤT BẢN LẦN THỨ HAI)

Đ H K T K H
thư viện 4

NHÀ XUẤT BẢN SỰ THẬT
HÀ - NỘI

Vie
91

CÁCH MẠNG VĂN HÓA

★

(TRÍCH DỊCH MỘT SỐ VĂN KIỆN
CỦA CÁC VỊ LÃNH TỤ LIÊN-XÔ, TRUNG-QUỐC
VỀ VẤN ĐỀ CÁCH MẠNG VĂN HÓA)

(XUẤT BẢN LẦN THỨ HAI)

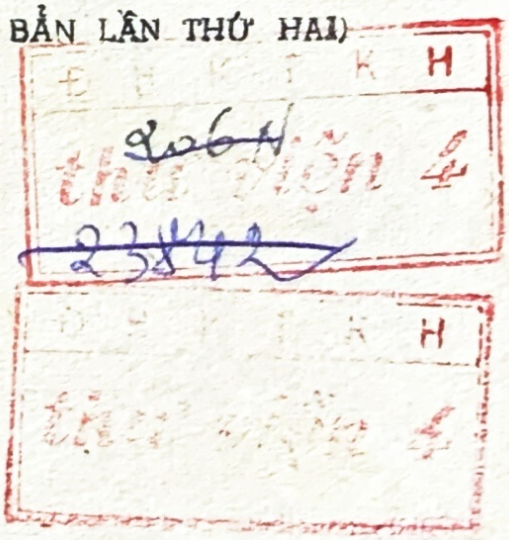

VC 27538

V 92
91

NHÀ XUẤT BẢN SỰ THẬT
HÀ - NỘI

LỜI NHÀ XUẤT BẢN

Tập tài liệu này giới thiệu một số văn kiện của Liên-xô và Trung-quốc về vấn đề văn hóa và cách mạng văn hóa. Để bạn đọc có một ý niệm khái quát về cách mạng văn hóa, trước hết chúng tôi trích dịch bài Cách mạng văn hóa *trong bộ « Từ điển triết học » của Liên-xô. Tiếp đó, là một số văn kiện và ý kiến của Lê-nin, Sta-lin, Mao Trạch-Đông và Lưu Thiếu-Kỳ sắp xếp theo tác giả và trong mỗi tác giả cố gắng sắp xếp theo thứ tự thời gian.*

Hà-nội, ngày 1-4-1957

SỰ THẬT

Phải phá bỏ tình trạng văn hóa thấp kém của nhân dân ta, khắc phục những tư tưởng lạc hậu và thói tục hủ bại, tàn tích của xã hội cũ, nâng cao dần trình độ văn hóa, khoa học và kỹ thuật của nước ta; đào tạo những con người mới, được giáo dục sâu sắc về chủ nghĩa yêu nước và lý tưởng xã hội chủ nghĩa.

Nhiệm vụ chung của những người công tác tư tưởng, công tác văn nghệ ở miền Bắc là góp phần thực hiện cuộc cách mạng văn hóa trong giai đoạn mới, góp phần xây dựng con người mới của xã hội mới về mặt tư tưởng, tri tuệ và tình cảm.

(Trích thư Ban Chấp hành trung ương Đảng Lao động Việt nam gửi Đại hội văn nghệ toàn quốc lần thứ 2, tháng 2 năm 1957).

CÁCH MẠNG VĂN HÓA

Cách mạng văn hóa là bộ phận tổ thành của cách mạng xã hội chủ nghĩa, đòi hỏi biến đổi hoàn toàn sự phát triển văn hóa của quần chúng nhân dân và nhằm sáng tạo một nền văn hóa mới, xã hội chủ nghĩa. Nhiệm vụ cơ bản của cách mạng văn hóa là : làm cho quần chúng lao động hấp thụ được di sản văn hóa của quá khứ; tổ chức giáo dục quốc dân theo nguyên tắc xã hội chủ nghĩa; đào tạo cán bộ trí thức xã hội chủ nghĩa ; tiến hành giáo dục chủ nghĩa cộng sản cho nhân dân lao động. Cách mạng văn hóa tiến hành sau khi thiết lập chính quyền của giai cấp công nhân, chính quyền này tạo tất cả những điều kiện cần thiết để căn bản biến đổi sự phát triển văn hóa của xã hội. Đặc điểm của cách mạng văn hóa ở Liên-xô là cuộc cách mạng đó tiến hành dần dần, từ trên xuống, do Đảng cộng sản và chính quyền Nhà nước đề xướng và lãnh đạo, được hàng triệu công nhân, nông dân tập thể và trí thức tích cực tham gia để đấu tranh khắc phục tình trạng văn hóa lạc hậu của đất nước và giành thắng lợi cho chủ nghĩa xã hội.

Cuộc cách mạng văn hóa ở Nga bắt đầu ngay từ Cách mạng xã hội chủ nghĩa tháng Mười vĩ đại, lúc bấy giờ mọi thành quả văn hóa đều trở thành tài sản của nhân dân và những điều kiện cần thiết để nâng cao trình độ văn hóa của quần chúng đã được đầy đủ. Nạn mù chữ trong quần chúng, di sản của chế độ cũ, cản trở nhân dân lao động tham gia việc quản lý Nhà nước, việc xây dựng chủ nghĩa xã hội và các hoạt động xã hội, chính trị. Biết chữ là cơ sở của mọi văn hóa ; người không biết chữ bị gạt ra ngoài chính trị. Đảng cộng sản và Chính phủ xô-viết tiến hành một công tác vô cùng rộng lớn để quét sạch nạn mù chữ. Nhân dân Liên-xô hết sức lợi dụng quyền được học tập của mình. Nếu trong những năm đầu của cách mạng, phần lớn nhân dân không biết chữ (trong một số nước Cộng hòa như Ca-dắc-stăng, Tuyếc-mê-ni-stăng, U-bê-ki-stăng v.v... số người biết đọc, biết viết không quá 1 đến 2% dân số), thì đến năm 1933, 90% nhân dân Liên-xô đã biết đọc và viết. Liên-xô trở thành một nước đã tiêu diệt được nạn mù chữ : đó là thắng lợi to lớn của cách mạng văn hóa.

Đồng thời với việc mở rộng công cuộc kiến thiết xã hội chủ nghĩa, Đảng cộng sản và Nhà nước xô-viết đề ra nhiệm vụ thực hành giáo dục bắt buộc, bước đầu ở bậc sơ cấp, bước sau ở bậc trung cấp, để nâng toàn quốc lên một trình độ văn hóa cao. Việc thực hành giáo dục sơ cấp bắt buộc ở trong tất cả các miền ở Liên-xô năm 1930 là một giai đoạn quyết định của cuộc cách mạng văn hóa. Năm 1914, trong các trường sơ cấp và trung cấp chỉ có 8.000.000 học sinh, trong các trường cao cấp chỉ có 112.000 học sinh ; nhưng đến năm 1937 số học sinh các trường sơ và trung cấp đã là 29.400.000 người, số học sinh các trường cao cấp đã là 550.000 người. Việc xây dựng trường đã tiến hành trên

một quy mô to lớn. Chỉ riêng trong kế hoạch 5 năm lần thứ hai đã xây dựng gần 19.000 trường. Số trường cao cấp cũng tăng. Rất nhiều cơ quan văn hóa xuất hiện : thư viện, bảo tàng, nhà hát, rạp chiếu bóng, đài vô tuyến điện, cung văn hóa, câu lạc bộ; sách báo phát hành nhiều hơn, thể dục và các hoạt động nghệ thuật nghiệp dư cũng phát triển nhanh.

Không thể giải quyết vấn đề văn hóa mới, xã hội chủ nghĩa, nếu không bồi dưỡng cho giai cấp công nhân những tri thức và tập quán cần thiết cho việc quản lý Nhà nước và quản lý kinh tế. Chính đấy là ý nghĩa và sự quan trọng của cách mạng văn hóa. Vấn đề đó đã được giải quyết. Từ trong hàng ngũ giai cấp công nhân và nông dân lao động, đã xuất hiện những nhà tổ chức kinh tế, những nhà hoạt động chính trị có tài, những nhà quân sự lỗi lạc, những nhà khoa học, những người công tác văn hóa có thể giải quyết những vấn đề khó khăn nhất của công cuộc kiến thiết xã hội chủ nghĩa, bảo vệ Tổ quốc v.v...

Chính trong quá trình đấu tranh cho một nền công nghiệp xã hội chủ nghĩa dựa trên cơ sở kỹ thuật hiện đại, cuộc thi đua xã hội chủ nghĩa của quần chúng đã diễn ra với một quy mô rộng lớn chưa từng thấy và đã trở thành một trong những thành tựu rực rỡ của cách mạng văn hóa.

Không có cách mạng văn hóa thì cũng không thể hợp tác hóa nông dân. Cuộc cách mạng văn hóa mà Đảng đã thực hiện thắng lợi là một trong những điều kiện quan trọng nhất để đưa nông dân vào con đường tập thể hóa.

Một nhiệm vụ chủ yếu khác của cách mạng văn hóa là đào tạo những người trí thức mới, những người trí thức xô-viết. Trong vòng mấy năm khắp nước dựng

lên rất nhiều trường chuyên nghiệp cao cấp và trung cấp đào tạo hàng vạn người trí thức và chuyên môn cho nền kinh tế quốc dân. Việc đào tạo được một tầng lớp trí thức xã hội chủ nghĩa là một trong những kết quả quan trọng nhất của cách mạng văn hóa ở Liên-xô.

Trình độ văn hóa của quần chúng nhân dân được nâng cao như vậy và tầng lớp trí thức mới ấy được đào tạo đã thúc đẩy khoa học, kỹ thuật, văn học và nghệ thuật phát triển. Các nhà khoa học xô-viết đã kế thừa và phát triển những truyền thống tốt đẹp của khoa học tiền tiến của nước Nga và nước ngoài, do đó đã đạt được những thành tích quan trọng: nhất là trong lãnh vực sử dụng năng lực nguyên tử vào mục đích hòa bình, trong lãnh vực vật lý học, hóa học, sinh vật học, số học, khoa học xã hội, kỹ thuật v.v... Ngày nay cần phải lợi dụng ưu thế của chế độ xã hội chủ nghĩa để làm cho khoa học phát triển hơn nữa.

Văn học và nghệ thuật xô viết cũng đạt được nhiều thành tích lớn: điện ảnh, âm nhạc, sân khấu, kiến trúc, nghệ thuật tạo hình. Dựa chắc vào phương pháp của chủ nghĩa hiện thực xã hội chủ nghĩa, các văn nghệ sĩ đã phản ánh vào tác phẩm của mình đời sống của người xô-viết, của những người kiến thiết chủ nghĩa cộng sản.

Văn hóa xã hội chủ nghĩa xô-viết hình thành trong quá trình Đảng đấu tranh chống kẻ thù giai cấp, chống bọn Tờ-rốt-ski — Bu-kha-rin muốn phục hồi chủ nghĩa tư bản, chống mọi biểu hiện của tư tưởng tư sản.

Văn hóa xã hội chủ nghĩa đã thâm nhập vào toàn bộ sinh hoạt của nhân dân Liên-xô. Một trong những kết quả vô cùng quý báu của cách mạng văn hóa là đã đào tạo con người xô-viết, con người kiểu mới, có thể áp dụng khoa học và kỹ thuật vào sản xuất, hiểu chính sách của Đảng và Chính phủ, và biết thực hành chính sách đó, con người hoạt động xã hội, con người yêu nước.

Kinh nghiệm cách mạng văn hóa ở Liên-xô có ý nghĩa quốc tế to lớn và được áp dụng rộng rãi ở các nước dân chủ nhân dân đang xây dựng chủ nghĩa xã hội và sáng tạo một nền văn hóa mới, có tính chất nhân dân, xã hội chủ nghĩa.

(Trích dịch trong « Từ điển triết học »
của M. Rô-den-tan và P. I-u-đin, bản tiếng
Pháp, Nhà xuất bản ngoại văn Mạc-tư-khoa,
năm 1955, trang 529-531).

NHỮNG TRANG NHẬT KÝ

của LÊ-NIN

Tác phẩm xuất bản mấy ngày gần đây nói về việc dân cư biết chữ ở Nga, căn cứ vào tài liệu kiểm kê năm 1920 (*Việc giáo dục ở Nga*, Mạc-tư-khoa, 1920, Cục thống kê trung ương, tiểu ban giáo dục quốc dân) là một sự kiện quan trọng.

Chúng tôi chép lại trong tác phẩm đó, một bản thống kê chỉ rõ tình trạng số người biết chữ ở Nga trong những năm 1897 và 1920 như sau :

	Số đàn ông biết đọc và biết viết (trong 1.000 người)		Số đàn bà biết đọc và biết viết (trong 1000 người)		Số người biết đọc và biết viết (trong 1.000 người)	
	1897	1920	1897	1920	1897	1920
1 — Bộ phận nước Nga thuộc châu Âu	326	422	136	255	229	330
2 — Miền Bắc Cô-ca-dơ	241	357	56	215	150	281
3 — Xi-bê-ri (miền Tây)	170	307	46	134	108	218
Trung bình	318	409	131	244	223	319

Trong lúc chúng ta bàn luận về văn hóa vô sản và quan hệ của văn hóa vô sản với văn hóa tư sản, thì sự việc đã cho ta những số liệu chứng tỏ rằng, cứ nói ngay đến văn hóa tư sản, tình hình ở nước ta cũng rất kém cỏi. Sự thật, không có gì đáng ngạc nhiên cả, quả là còn lâu chúng ta mới đạt đến một trình độ tiểu học cho toàn dân, và cứ so cả với thời đại Nga hoàng (1897) thì sự tiến bộ của chúng ta cũng còn quá chậm. Đấy là một sự cảnh cáo nghiêm khắc và một sự khiển trách đối với những ai đã và đang còn tiếp tục mơ tưởng hão huyền đến cái thiên đường «văn hóa vô sản». Những số liệu đó chứng tỏ rằng chúng ta còn phải làm bao nhiêu việc to lớn cấp thiết nữa mới đạt đến trình độ một nước văn minh bình thường ở Tây Âu được. Sau nữa, những số liệu đó còn chứng tỏ rằng muốn thực sự đạt đến một trình độ văn hóa dù chỉ cao hơn một chút, thì chúng ta cũng còn phải hoàn thành bao nhiêu công tác nữa, trên cơ sở những thành quả mà giai cấp vô sản đã thu được.

Chúng ta không nên chỉ biết có cái sự thật không thể chối cãi được, nhưng quá ư lý thuyết ấy. Đến khi xét lại dự toán ngân sách quý sắp tới, chúng ta cũng phải ra sức làm việc cả về phương diện thực tiễn nữa. Cố nhiên, cái cần phải giảm bớt, trước hết, không phải là những khoản chi của Bộ Giáo dục quốc dân, mà là những khoản chi của các cơ quan khác, để dùng những số tiền bớt ra đó vào những nhu cầu của Bộ Giáo dục quốc dân. Trong một năm như năm nay, chúng ta đã được bảo đảm tương đối về lương thực thì không nên bớt xén từng đồng trong việc định khẩu phần bánh mì của giáo viên nữa.

Hiện nay, công tác đang tiến hành về mặt giáo dục quốc dân, nói chung, không thể cho là nhỏ hẹp được.

Người ta đã làm rất nhiều để thức tỉnh giáo giới cũ, kêu gọi họ nhận nhiệm vụ mới, làm cho họ cảm thấy là phải quan thiết đến cách thức mới trong việc đặt vấn đề sư phạm, quan thiết đến các vấn đề như vấn đề tôn giáo.

Nhưng chúng ta lại bỏ qua mất việc chủ yếu. Chúng ta không quan tâm hoặc quan tâm rất không đầy đủ đến việc tạo hoàn cảnh cho giáo viên, hoàn cảnh đó mà không có thì đừng có nói đến văn hóa nào cả, — dù là văn hóa vô sản hay cả văn hóa tư sản đi nữa. Mà chỉ có thể nói đến tình trạng dốt văn hóa kiểu nửa Á châu mà đến nay chúng ta vẫn chưa thoát khỏi, và không thể nào thoát khỏi được nếu không cố gắng đến nơi đến chốn, tuy rằng chúng ta có khả năng thoát khỏi tình trạng đó, vì quần chúng nhân dân ở bất cứ một nơi nào trên thế giới cũng không quan thiết đến nền văn hóa chân chính như quần chúng ở nước ta, vì ở bất cứ nơi nào khác, những vấn đề của nền văn hóa đó cũng không được đề ra một cách sâu sắc và triệt để bằng ở nước ta, vì trong bất cứ một nước nào khác trên thế giới, chính quyền cũng không nằm trong tay giai cấp công nhân và giai cấp này phần lớn lại hoàn toàn thấy rõ được những thiếu sót, tôi không nói về mặt văn hóa, mà nói về mặt giáo dục sơ cấp, vì ở bất cứ một nước nào, giai cấp công nhân cũng không sẵn sàng hy sinh và không chịu nhận lấy những hy sinh lớn lao như công nhân ở nước ta để cải thiện đời sống của họ trong địa hạt đó.

Điều chỉnh lại ngân sách Nhà nước để làm sao thỏa mãn được trước hết những nhu cầu của nền tiểu học, thì chúng ta hãy còn làm được quá ít và vô cùng ít ỏi. Thậm chí ngay trong phạm vi Bộ Giáo dục quốc dân, cũng rất nhiều khi người ta thấy có hiện tượng nhân viên quá nhiều trong một cơ quan như Nhà xuất

bản quốc gia, cơ quan này không mảy may chú ý rằng Nhà nước, trước tiên phải lo lắng đến, không phải là công việc xuất bản mà là người đọc; lo lắng sao cho số người biết đọc tăng lên, sao cho công việc xuất bản có được một quy mô chính trị rộng lớn hơn trong nước Nga tương lai (a). Theo tập quán cũ (và hủ lậu) của chúng ta, thì chúng ta lại dành nhiều thời gian và cố gắng về các vấn đề kỹ thuật như vấn đề nhà bán sách hơn là vấn đề chính trị chung của việc giáo dục quốc dân.

Nếu ta lấy Cục giáo dục chuyên nghiệp trung ương mà nói, thì tôi tin chắc rằng ngay ở đó nữa, người ta cũng thấy có những cái thừa vô ích, những cái này to phình ra vì lợi ích hành chính hẹp hòi, và không dựa theo những nhu cầu của một nền giáo dục quốc dân rộng lớn. Còn xa mới có thể nói được rằng tất cả những việc đang tiến hành ở Cục giáo dục chuyên nghiệp trung ương là đã xuất phát từ ý muốn chính đáng để đề cao trước tiên nền giáo dục thanh niên các xí nghiệp và làm cho nền giáo dục đó có một phương hướng thực tiễn. Nếu người ta xét kỹ tình trạng nhân viên của cơ quan đó, thì có nhiều phần tử quá thừa và hư vị cần phải loại bỏ đi. Trong một Nhà nước công nông, muốn phát triển giáo dục nhân dân, trong tình trạng giáo dục như các bản thống kê đã chỉ rõ, thì người ta có thể và phải tỏ ra vô cùng tiết kiệm bằng cách hy sinh nhiều cơ quan, — có tính chất một trò tiêu khiển nửa quý phái (b), — hay những cơ quan mà hiện nay chúng ta có

(a) Đoạn này chúng tôi theo sát ý trong nguyên bản tiếng Nga (Lê-nin *Toàn tập*, quyển 33 in lần thứ 4, trang 424), chứ không theo bản dịch tiếng Pháp. (*N.D*)

(b) Bản Pháp dịch là: « passe-temps de type miaristocratique ». (*N.D.*)

thể và còn lâu nữa chúng ta vẫn có thể chưa cần đến mà phải bỏ đi.

Chúng ta phải làm cho giáo viên ở nước ta có một địa vị mà từ trước đến nay họ chưa từng có, và hiện vẫn không có và không thể có được trong xã hội tư sản. Đấy chính là một sự thật không cần chứng minh nữa. Chúng ta phải tiến tới tình hình ấy bằng cách cố gắng công tác để nâng cao một cách có hệ thống, kiên nhẫn và liên tục trình độ tinh thần của giáo viên, chuẩn bị cho họ về mọi mặt để họ đảm đương được sứ mệnh cao cả của mình; nhưng việc chủ yếu vẫn là và luôn luôn là phải cải thiện đời sống vật chất của họ.

Cần phải tăng cường một cách có hệ thống công tác tổ chức trong hàng ngũ giáo viên để biến họ, — từ những người xưa nay vẫn ủng hộ chế độ tư sản trong tất cả các nước tư bản không trừ một nước nào cả, — thành những người ủng hộ chế độ xô-viết, để thông qua họ mà làm cho giai cấp nông dân tách khỏi sự liên minh với giai cấp tư sản và đi đến liên minh với giai cấp vô sản.

Ở đây, cần phải nói qua rằng những cuộc tham quan một cách có hệ thống ở nông thôn đều có một tác dụng đặc biệt, vả chăng những cuộc tham quan ấy, người ta cũng đã thực hiện ở nước ta rồi, cần được phát triển đều đặn. Muốn tổ chức những cuộc tham quan ấy, thì đáng phải bỏ ra những số tiền mà chúng ta rất thường hay chi phí vô ích cho những cơ quan hành chính gần như hoàn toàn thuộc về một thời kỳ lịch sử đã qua rồi.

Tôi đã thu thập tài liệu để viết bài diễn văn nói về việc công nhân ở thành thị giúp đỡ dân cư ở nông thôn, mà tôi đã không thể đọc được trong kỳ đại hội

các Xô-viết họp tháng Chạp 1922. Một số tài liệu là do Khô-đô-rốp-ski đã cung cấp cho tôi. Và bây giờ tôi nêu vấn đề để các đồng chí nghiên cứu, vì riêng tôi không thể nghiên cứu được và không thể thông qua đại hội các Xô-viết mà phát biểu vấn đề đó được.

Đó là một vấn đề chính trị chủ yếu có một ý nghĩa quan trọng quyết định đối với toàn bộ cuộc cách mạng của chúng ta : vấn đề thái độ của thành thị đối với nông thôn. Trong lúc Nhà nước tư sản đang ra sức một cách có hệ thống làm cho công nhân thành thị ngu muội, bằng cách làm cho toàn bộ những văn kiện xuất bản bằng tiền của Nhà nước, tiền của các đảng phái Nga hoàng và tư sản, phục vụ cho mục đích ấy, thì chúng ta có thể và phải dùng chính quyền của chúng ta để thực sự làm cho công nhân thành thị trở thành người tuyên truyền những tư tưởng cộng sản chủ nghĩa trong hàng ngũ giai cấp vô sản nông thôn.

Tôi đã nói « cộng sản chủ nghĩa » nhưng phải giải thích ngay vì sợ gây ra một sự hiểu lầm hoặc sợ người ta hiểu quá ư máy móc. Điều tôi đã nói đó, không mảy may có nghĩa là chúng ta phải đưa ngay vào nông thôn những tư tưởng cộng sản thật là thuần túy và chặt chẽ (a). Chừng nào mà chúng ta còn chưa có được một cơ sở vật chất ở nông thôn cho chủ nghĩa cộng sản, thì làm như thế, có thể nói là một việc có hại, một việc nguy ngập cho chủ nghĩa cộng sản.

Quyết không thể như thế được. Phải bắt đầu đặt mối quan hệ (b) giữa thành thị và nông thôn, mà không

---

(a) Nguyên văn bản Nga là chữ УЗКО ; bản Pháp dịch là : *étroitement* ; bản Hoa dịch là : hiệp nghĩa. *(N.D.)*

(b) Bản Pháp dịch là : établir un contact, établir une communion ; bản Hoa dịch là : « kiến lập giao tế » ; nhưng trong nguyên bản Nga chỉ dùng một chữ « *obsisêniê* » (viết theo phiên âm của chúng tôi) tức là : quan hệ liên lạc, giao thiệp *(N.D.)*

nên cố ý nhằm mục đích muốn đem chủ nghĩa cộng sản du nhập vào nông thôn. Mục đích đó hiện nay chưa thể đạt được. Mục đích đó hiện nay chưa hợp thời. Định cho mình mục đích đó, thì sẽ không có lợi mà lại còn có hại cho sự nghiệp của chúng ta.

Nhưng thiết lập mối quan hệ lẫn nhau (a) giữa công nhân thành thị và những người lao động ở nông thôn, kiến lập giữa họ một hình thức bạn bè, có thể tạo ra dễ dàng, đó là nghĩa vụ của chúng ta, đó là một trong những nhiệm vụ cơ bản của giai cấp công nhân nắm chính quyền. Để thực hiện việc ấy, cần phải thành lập một số những đoàn thể (của Đảng, công đoàn, của tư nhân) gồm các công nhân nhà máy, và mục đích của các đoàn thể đó là giúp đỡ thường xuyên việc phát triển văn hóa ở nông thôn.

Liệu chúng ta có thể «kết hợp» tất cả các chi bộ thành thị với các chi bộ nông thôn, làm sao cho mỗi chi bộ công nhân «gắn liền» vào một chi bộ nông thôn, luôn luôn chờ mọi cơ hội để thỏa mãn nhu cầu văn hóa này hoặc nhu cầu văn hóa khác của chi bộ anh em ấy (b) được chăng? Hoặc chúng ta có thể tìm ra những hình thức liên kết khác chăng? Ở đây, tôi chỉ đặt vấn đề để các đồng chí chú ý đến việc đó, để chỉ rõ kinh nghiệm ở miền Tây Xi-bê-ri (chính đồng chí Khô-đô-rốp-ski đã cho tôi biết kinh nghiệm đó) và để đề ra, trong toàn bộ, vấn đề văn hóa trọng đại hiện có một ý nghĩa lịch sử thế giới ấy.

(a) Bản Pháp dịch là: établir un contact, établir une communion; bản Hoa dịch là: «kiến lập giao tế»; nhưng trong nguyên bản Nga chỉ dùng một chữ «*obsisênie*» (viết theo phiên âm của chúng tôi) tức là: quan hệ, liên lạc, giao thiệp. *(N.D.)*

(b) Bản Pháp dịch là: «co-cellule»; bản Hoa: «đệ huynh chi bộ». *(N.D.)*

Ngoài ngân sách chính thức của chúng ta hay ngoài những mối liên hệ chính thức của chúng ta ra, chúng ta hầu như vẫn chưa làm được một chút gì cho nông thôn cả. Quả thật, những mối liên hệ văn hóa giữa thành thị và nông thôn tự nó vẫn có và nhất định phải có một tính chất khác hẳn. Trong chế độ tư bản, tác động của thành thị đối với nông thôn đã làm đồi bại nông thôn về mặt chính trị, kinh tế, đạo đức, thể chất v.v... Ở nước ta, thì thành thị, tự nó, đang bắt đầu có tác động hoàn toàn trái lại đối với nông thôn. Nhưng điều đó đang được tiến hành một cách tự nhiên và tự phát; tác động này có thể tăng thêm (rồi có thể tăng lên gấp trăm lần) nếu người ta làm cho công tác đó có tính chất tự giác, có hệ thống và thường xuyên.

Chúng ta sẽ bắt đầu tiến lên (và đến lúc đó, thì chắc chắn chúng ta sẽ tiến lên nhanh chóng gấp trăm lần), một khi chúng ta đã nghiên cứu được vấn đề đó, một khi chúng ta đã thành lập được đủ mọi thứ đoàn thể của công nhân, — đồng thời dùng mọi cách phòng ngừa đừng để cho các đoàn thể ấy bị quan liêu hóa,— để đề ra, thảo luận và giải quyết thực tế vấn đề ấy.

Mồng 2 tháng Giêng năm 1923

(Trích dịch trong «Lê-nin Tuyển tập», tập II, phần 2, bản tiếng Pháp, trang 733 — 738. Nhà xuất bản ngoại văn Mạc-tư-khoa năm 1954)

VC27538

Ý KIẾN LÊ-NIN VỀ CÁCH MẠNG VĂN HÓA

Ngày nay, chúng ta có quyền nói rằng đối với chúng ta, sự phát triển đơn thuần của chế độ hợp tác là (chỉ có một điểm ngoại lệ « nhỏ » đã kể trên kia) sự phát triển của chủ nghĩa xã hội. Bởi vì chúng ta không thể không thừa nhận là quan điểm của chúng ta về chủ nghĩa xã hội đã thay đổi về căn bản. Sự thay đổi căn bản đó là ở chỗ : trước đây chúng ta đã đặt, và không thể không đặt trọng tâm công tác vào đấu tranh chính trị, vào cách mạng, vào việc giành lấy chính quyền, v.v... Ngày nay trọng tâm ấy đã chuyển vào công tác hòa bình tổ chức « văn hóa ». Tôi dám quả quyết rằng trọng tâm của chúng ta đã chuyển đến chỗ kiến thiết văn hóa, nếu không có những mối quan hệ quốc tế, không có nhiệm vụ phải bênh vực lập trường của ta trên trường quốc tế. Nhưng, nếu không nói đến những quan hệ quốc tế, mà chỉ nói đến quan hệ kinh tế trong nước, thì trọng tâm công tác của chúng ta hiện nay quả là xoáy vào kiến thiết văn hóa.

Trước mắt chúng ta hiện nay, có hai nhiệm vụ chủ yếu bao trùm cả một thời đại. Nhiệm vụ thứ nhất là cải tạo cái bộ máy hành chính hoàn toàn vô giá trị mà thời đại cũ đã để lại cho chúng ta; trong vòng 5 năm đấu tranh, chúng ta chưa kịp cải tạo được cái gì đáng kể trong lãnh vực đó và thật ra cũng không thể làm được. Nhiệm vụ thứ hai của chúng ta là tiến hành công tác văn hóa trong nông dân. Vì công tác văn hóa trong nông dân nhằm một mục tiêu kinh tế là thực hiện chế độ hợp tác. Nếu chúng ta tổ chức được toàn thể nhân dân vào hợp tác xã thì tức là chúng ta đứng vững hai chân trên miếng đất xã hội chủ nghĩa. Nhưng điều kiện đó — tổ chức toàn thể nhân dân vào hợp tác xã — bao hàm một trình độ văn hóa nhất định của giai cấp nông dân (tôi nói rõ là của giai cấp nông dân, và giai cấp nông dân là quảng đại quần chúng), nếu không có trình độ văn hóa đó thì không thể nào thực hiện được việc tổ chức một cách phổ biến nhân dân vào trong hợp tác xã.

Kẻ thù của chúng ta đã nhiều lần nói với chúng ta rằng chúng ta đã làm một việc điên rồ là định xây dựng chủ nghĩa xã hội trong một nước không đủ trình độ văn hóa. Nhưng chúng đã lầm: Chúng ta đã không bắt đầu từ chỗ mà theo lý thuyết (của đủ loại những bọn thông thái rởm) thì có lẽ phải làm như thế; ở nước ta cách mạng chính trị và xã hội đã đi trước cách mạng văn hóa; hiện nay cuộc cách mạng văn hóa đó là nhiệm vụ trước mắt của chúng ta.

Bây giờ, chúng ta chỉ cần hoàn thành cuộc cách mạng văn hóa, là đủ để cho nước ta trở thành một nước xã hội chủ nghĩa hoàn toàn. Nhưng cuộc cách mạng văn hóa ấy, đối với chúng ta đều có những khó khăn không thể tưởng tượng được, về mặt văn hóa

thuần túy (chúng ta mù chữ) cũng như về mặt vật chất (bởi vì muốn thành những người có văn hóa, thì tư liệu sản xuất vật chất phải phát triển tới một mức nào đó, thì phải có một cơ sở vật chất nhất định nào đó).

(Trích dịch bài «Bàn về chế độ hợp tác» viết ngày 6-1-1923, Lê-nin Tuyển tập, tập II, phần 2, bản tiếng Pháp, trang 746-746. Nhà xuất bản ngoại văn Mạc-tư-khoa, năm 1954)

Nếu để tạo lập chủ nghĩa xã hội, mà phải đạt tới một trình độ văn hóa nhất định (tuy nhiên chưa có ai có thể nói chắc được «trình độ văn hóa» nhất định đó là thế nào, vì trong mỗi một nước ở phương Tây, trình độ đó có khác nhau), thì tại sao trước tiên chúng ta lại không làm cách mạng để đạt được những điều kiện tiên quyết cho trình độ nhất định đó, để *rồi sau này*, nhờ có một chính quyền công nông, nhờ có chế độ xô-viết, mà chuyển bước và đuổi kịp được những dân tộc khác?

16 tháng Giêng 1923.

Các anh nói là muốn tạo ra chủ nghĩa xã hội, thì phải có trình độ văn minh đã. Đúng lắm. Nhưng tại sao chúng ta lại không có thể bắt đầu tạo ra ở nước ta, những điều kiện tiên quyết ấy của văn minh, bằng cách đuổi cổ bọn đại địa chủ, đuổi cổ bọn tư bản khỏi nước Nga, để rồi bắt đầu tiến lên chủ nghĩa xã hội? Các anh đã đọc trong những cuốn sách nào đấy mà nói rằng những sự thay đổi như thế trong trình tự lịch sử thông thường là không thể thừa nhận được, không thể có được.

Tôi nhớ ra rằng Na-pô-lê-ông đã nói : « On s'engage et puis... on voit. »* Chúng ta cũng đã làm như thế : trước hết, chúng ta đã tiến hành một trận đánh thật sự hồi tháng Mười 1917, rồi thì quá trình phát triển đã chỉ cho chúng ta thấy rõ những chi tiết (đứng về phương diện lịch sử thế giới mà nói, thì chắc chắn đó chỉ là những chi tiết) như là hòa ước Bờ-rét — Li-tốp hay Chính sách kinh tế mới, v.v... Hiện nay, chắc chắn là chúng ta đã thắng lợi, về căn bản.

Bọn Xu-kha-nốp của chúng ta, và tất nhiên là cả bọn xã hội — dân chủ đứng về phía hữu hơn bọn Xu-kha-nốp, cũng không hiểu được rằng nói chung thì những cuộc cách mạng không thể xảy ra khác thế được. Bọn tiểu tư sản của chúng ta ở phương Tây cũng không tưởng tượng được rằng những cuộc cách mạng sau này — trong những nước ở phương Đông có dân số đông hơn vô cùng và có những điều kiện xã hội vô cùng khác nhau hơn — chắc chắn là sẽ có rất nhiều những đặc điểm hơn là trường hợp của cách mạng Nga.

Tất nhiên là cuốn sách giáo khoa viết theo kiểu Cau-sky, rất có ích trong lúc đó. Nhưng bây giờ đã đến lúc mà, thật ra, phải bỏ cái tư tưởng cho rằng cuốn sách giáo khoa đó đã tiên đoán được tất cả mọi hình thức của bước phát triển sau này của lịch sử thế giới. Kẻ nào nghĩ như vậy, thật đáng gọi ngay là đồ ngu.

(Trích trong bài « Bàn về cách mạng của chúng ta — Nhân đọc tập ký ức của Xu-kha-nốp » viết ngày 17 1-1923, Lê-nin tuyển tập, tập II, phần 2 bản tiếng Pháp, trang 751-752, Nhà xuất bản ngoại văn Mạc-tư-khoa, năm 1954)

---

* Nguyên bản Nga, viết bằng chữ Pháp, có nghĩa là : « Người ta cứ đi vào đi, rồi... người ta sẽ thấy ».

Trong mỗi nền văn hóa dân tộc, đều có những nguyên tố của văn hóa dân chủ và xã hội chủ nghĩa, tuy rằng những nguyên tố đó chưa được phát triển, bởi vì trong mỗi dân tộc đều có những tầng lớp lao động đông đảo và bị bóc lột, điều kiện sinh hoạt của họ không thể không làm nảy ra ý thức tư tưởng dân chủ và xã hội chủ nghĩa. Nhưng trong mỗi dân tộc cũng đều có văn hóa tư sản không phải chỉ ở trạng thái những « nguyên tố » mà là ở trạng thái hình thành một nền văn hóa thống trị.

LÊ-NIN

(Toàn tập, tập XX, tiếng Nga, xuất bản lần thứ 4, trang 8)

Giáo dục, văn hóa, văn minh, tự do — ở khắp các nước cộng hòa tư sản, tư bản trên thế giới, những tiếng phù hoa ấy thống nhất với những quy luật đê mạt chưa từng thấy, ghê tởm, bẩn thỉu, dã man, thô lỗ về sự bất bình đẳng...

Đả đảo sự lừa gạt ấy! Đả đảo bọn lừa gạt nói đến tự do và bình đẳng đối với mọi người, khi hãy còn những người bị bóc lột, khi hãy còn những giai cấp đi bóc lột, khi hãy còn quyền tư hữu về tư bản, về cổ phần, khi hãy còn những kẻ no đủ thừa mứa cơm gạo đi bóc lột những người đói khổ. Không có tự do đối với mọi người, không có bình đẳng đối với mọi người, chỉ có đấu tranh với những kẻ áp bức và những kẻ bóc lột, chỉ có tiêu diệt khả năng áp bức và bóc lột.

LÊ-NIN

(Toàn tập, tập XXX)

Không hiểu rõ ràng rằng chỉ có thể xây dựng văn hóa vô sản bằng cách hiểu biết đúng đắn nền văn hóa

do sự phát triển của loài người xây dựng nên — không hiểu như vậy thì chúng ta không giải quyết được nhiệm vụ này. Văn hóa vô sản không phải là cái xuất hiện ở đâu ra mà ta không biết, không phải là sự tưởng tượng của những người tự cho mình là những chuyên gia về văn hóa vô sản. Nếu cho như thế thì tức là nói láo. Văn hóa vô sản phải là sự phát triển theo quy luật của những kiến thức mà loài người gom góp được dưới ách thống trị của xã hội tư bản, xã hội địa chủ, xã hội quan liêu.

LÊ-NIN

(Toàn tập, tập XXX)

Chúng ta còn phải và còn phải tăng cường cố gắng để sách báo, nói chung, được phân phối không lấy tiền, cho các thư viện, các phòng đọc, cho toàn hệ thống thư viện và phòng đọc phục vụ một cách hợp lý toàn thể quần chúng công nhân, binh sĩ và nông dân trong toàn quốc. Như vậy thì nhân dân sẽ hấp thụ tri thức, ánh sáng và kiến thức được mạnh và nhanh gấp trăm lần và có kết quả gấp trăm lần. Như vậy thì nền giáo dục sẽ tiến bộ những bước khổng lồ.

LÊ-NIN

(« Công tác của Bộ dân ủy giáo dục »)

Trước kia mục đích sáng tạo của toàn bộ trí tuệ và toàn bộ thiên tài của loài người chỉ là để đem toàn bộ vốn liếng kỹ thuật và văn hóa trút cho một số người, mà tước đoạt mất những thứ cần thiết của một số người khác — đó là giáo dục và phát triển. Ngày nay, toàn bộ thành tích của kỹ thuật, toàn bộ thành quả của văn hóa

đều biến thành tài sản của toàn thể nhân dân, từ nay về sau trí tuệ và thiên tài của loài người sẽ vĩnh viễn không bao giờ biến thành thủ đoạn của bạo lực và công cụ bóc lột nữa.

LÊ-NIN

(*« Diễn văn bế mạc Đại hội đại biểu xô-viết công nông binh toàn nước Nga lần thứ 3 »*)

Ý KIẾN STA-LIN VỀ CÁCH MẠNG VĂN HÓA

Việc cải tạo thế hệ cũ và giáo dục thế hệ mới theo tinh thần chuyên chính của giai cấp vô sản là nhiệm vụ của Đảng ta. Nếu không thực hiện được nhiệm vụ đó thì không thể nào có thắng lợi xã hội chủ nghĩa được.

STA-LIN

(Báo cáo tổng kết Đại hội Đảng cộng sản (b) Liên-xô lần thứ 8)

Chúng ta xây dựng văn hóa vô sản. Điều ấy hoàn toàn đúng. Và điều này nữa cũng đúng, là văn hóa vô sản, xã hội chủ nghĩa về nội dung, có nhiều hình thức và phương pháp diễn đạt khác nhau của các dân tộc khác nhau đang được thu hút vào việc xây dựng chủ nghĩa xã hội, tùy theo sự khác nhau về ngôn ngữ, về sinh hoạt, v.v... Vô sản về nội dung, dân tộc về hình thức, — nền văn hóa chung cho loài người là như vậy, chủ nghĩa xã hội sẽ tiến tới đó. Văn hóa vô sản không thủ tiêu văn hóa dân tộc,

mà còn đem lại nội dung cho văn hóa dân tộc. Và trái lại, văn hóa dân tộc không thủ tiêu văn hóa vô sản, mà còn đem lại hình thức cho văn hóa vô sản. Khi giai cấp tư sản nắm chính quyền, khẩu hiệu văn hóa dân tộc là khẩu hiệu tư sản, và việc củng cố các dân tộc tiến hành dưới sự bảo hộ của chính quyền tư sản. Khi giai cấp vô sản đã nắm chính quyền, khẩu hiệu văn hóa dân tộc là khẩu hiệu vô sản, và việc củng cố dân tộc bắt đầu tiến triển dưới sự bảo hộ của chính quyền xô-viết. Người nào không hiểu được sự khác nhau về nguyên tắc của hai hoàn cảnh khác nhau, thì người ấy không bao giờ hiểu được chủ nghĩa Lê-nin, không hiểu được bản chất của vấn đề dân tộc... Văn hóa vô sản chung cho loài người không gạt bỏ, mà còn đề xướng và bồi dưỡng văn hóa dân tộc của các dân tộc, cũng như văn hóa dân tộc của các dân tộc không thủ tiêu, mà còn bổ sung và làm phong phú nền văn hóa vô sản chung cho loài người.

STA-LIN

(Toàn tập, tập II)

Một trong những nhiệm vụ quan trọng của Đảng trong thời đại chuyên chính vô sản là phải phát triển công tác cải tạo thế hệ cũ và giáo dục thế hệ mới theo tinh thần chuyên chính vô sản và tinh thần chủ nghĩa xã hội. Những thói quen ngày trước, những tập quán và thành kiến do xã hội cũ để lại là kẻ thù nguy hiểm nhất của chủ nghĩa xã hội. Những tập quán và thói quen ấy nắm trong tay hàng triệu quần chúng lao động, đôi khi nó lan tràn ra khắp cả mọi tầng lớp của giai cấp vô sản, đôi khi nó tạo thành một mối nguy rất lớn đối với chính ngay sự tồn tại của chuyên chính vô sản. Cho nên đấu tranh với những tập quán và thói quen

ấy, nhất định phải thắng được những tập quán và thói quen ấy trong mọi phạm vi công tác của chúng ta, và sau cùng, giáo dục những thế hệ mới theo tinh thần chủ nghĩa xã hội vô sản — đó là những nhiệm vụ trước mắt của Đảng ta, không tiến hành những nhiệm vụ ấy thì không thể có thắng lợi của chủ nghĩa xã hội.

STA-LIN

(Toàn tập, tập VI)

Mỗi người chúng ta đều nói cần phải có cách mạng văn hóa trong nước ta. Nếu nghiêm chỉnh đối với sự nghiệp đó và không nói suông, thì cần phải tiến hành theo phương châm này, dù chỉ là bước đầu : trước hết là cần làm cho mọi người công dân trong nước, không phân biệt dân tộc, học qua bậc sơ học, rồi sau sẽ qua bậc trung học. Rõ ràng là không làm được việc đó thì không thể có được một sự phát triển văn hóa nào ở nước ta và đừng hòng nói đến cái gọi là cách mạng văn hóa. Hơn thế, không làm được việc đó, thì ở nước ta sẽ không có sự phát triển thực sự về công nghiệp và nông nghiệp, không có sự củng cố quốc phòng vững chắc.

STA-LIN

(Toàn tập, tập VII)

Có thể nói chắc rằng : Trong những điều kiện phát triển hiện nay, các dân tộc ở miền Đông Liên-xô có nhiều cơ hội phát triển nhanh chóng về mặt văn hóa dân tộc hơn là dưới chế độ của chủ nghĩa tư bản « tự do » nhất và « văn hóa » nhất.

STA-LIN

(Toàn tập, tập VII)

Tất cả những phương tiện nào có thể nâng cao mức phát triển lực lượng văn hóa của giai cấp công nhân, tất cả những phương tiện nào có thể làm cho giai cấp công nhân học tập được dễ dàng những kinh nghiệm và biết lãnh đạo Nhà nước, lãnh đạo công nghiệp, tất cả những phương tiện như vậy phải được chúng ta lợi dụng triệt để.

STA-LIN

(Toàn tập, tập XI)

Phải giúp đỡ các dân tộc nước ta mới được phục sinh trỗi hẳn dậy, làm sống lại và phát triển nền văn hóa dân tộc của mình, mở mang trường học, nhà hát và các cơ quan văn hóa khác, dùng tiếng mẹ đẻ, dân tộc hóa nghĩa là làm cho có tính chất dân tộc đứng về mặt cấu tạo các bộ máy của Đảng, công đoàn, hợp tác xã, Chính phủ, các bộ máy kinh tế, đào tạo những cán bộ Đảng và Xô-viết dân tộc của mình.

STA-LIN

(Toàn tập, tập XI)

Dưới ách thống trị của giai cấp tư sản dân tộc, văn hóa dân tộc là cái gì? Là văn hóa tư sản về nội dung và dân tộc về hình thức, có mục đích đầu độc quần chúng bằng liều thuốc độc chủ nghĩa dân tộc và củng cố nền thống trị của giai cấp tư sản.

Dưới chế độ chuyên chính vô sản, văn hóa dân tộc là gì? Là văn hóa xã hội chủ nghĩa về nội dung và dân tộc về hình thức, có mục đích giáo dục tinh thần chủ nghĩa xã hội và chủ nghĩa quốc tế vô sản.

STA-LIN

(Toàn tập, tập XII)

Nhìn về mặt phát triển văn hóa nhân dân, thời kỳ vừa qua (thời kỳ trước Đại hội thứ 18 Đảng cộng sản (b) Liên-xô — *N.D.*) đúng là một thời kỳ cách mạng văn hóa. Nghĩa vụ giáo dục phổ thông sơ cấp đã thực tế được áp dụng bằng mọi thứ tiếng của các dân tộc ở Liên-xô; số nhà trường và số người học ở tất cả các cấp đều tăng lên; số chuyên gia do các trường đại học đào tạo cũng tăng lên; tầng lớp trí thức xô-viết mới được đào tạo và tăng cường — đó là cảnh tượng chung của cao trào phát triển văn hóa nhân dân.

STA-LIN

(« Những vấn đề chủ nghĩa Lê-nin »)

Ở nước ta có một thời kỳ « những người mác-xít » nói rằng những đường xe lửa còn lại ở nước ta sau Cách mạng tháng Mười là đường xe lửa của tư sản; chúng ta là những người mác-xít thì không nên dùng, phải phá bằng đi và xây dựng đường mới, đường « vô sản ». Do đó họ nhận được biệt hiệu « những người ở hang ».

STA-LIN

(« Chủ nghĩa Mác và vấn đề ngôn ngữ học »)

VĂN HÓA DÂN CHỦ MỚI (1)

của MAO TRẠCH-ĐÔNG

II.— CHÚNG TA CẦN XÂY DỰNG MỘT TRUNG-QUỐC MỚI

Chúng tôi, những người cộng sản, bao nhiêu năm nay, không những phấn đấu vì cách mạng chính trị và cách mạng kinh tế của Trung-quốc, mà còn phấn đấu vì cách mạng văn hóa của Trung-quốc. Mục đích tất cả những việc ấy là nhằm xây dựng một xã hội mới và một Nhà nước mới của dân tộc Trung-hoa. Trong xã hội mới và Nhà nước mới ấy, không những có chính trị mới, kinh tế mới, mà còn có văn hóa mới. Nghĩa là chúng ta không những cần biến một Trung-quốc bị áp bức về chính trị và bi bóc lột về kinh tế thành một Trung-quốc tự do về chính trị và phồn thịnh về kinh tế, mà còn cần biến một Trung quốc vì bị văn hóa cũ thống

---

(1) Chúng tôi trích dịch ở đây các mục II, III và các mục từ XI đến XV trong cuốn « Bàn về dân chủ mới » của Mao Trạch-Đông. (*N.D.*)

trị mà ngu muội và lạc hậu thành một Trung-quốc vì được văn hóa mới thống trị mà trở nên văn minh tiến tiến. Tóm lại một câu, chúng ta cần xây dựng một Trung-quốc mới. Xây dựng một nền văn hóa mới của dân tộc Trung-hoa, đó là mục đích của chúng ta trên lãnh vực văn hóa.

III.— ĐẶC ĐIỂM LỊCH SỬ CỦA TRUNG-QUỐC

Chúng ta cần xây dựng một nền văn hóa mới của dân tộc Trung-hoa, nhưng nền văn hóa mới ấy cuối cùng là một nền văn hóa như thế nào?

Một nền văn hóa nhất định (văn hóa coi như hình thái quan niệm) phản ánh chính trị và kinh tế của một xã hội nhất định, đồng thời lại ảnh hưởng và tác động rất lớn đến chính trị và kinh tế của một xã hội nhất định; mà kinh tế là cơ sở chính trị là biểu hiện tập trung của kinh tế. Đó là quan điểm cơ bản của chúng ta đối với mối quan hệ giữa văn hóa và chính trị, kinh tế, cũng mối quan hệ giữa chính trị và kinh tế. Vậy một hình thái chính trị và kinh tế nhất định trước hết quyết định một hình thái văn hóa nhất định; sau đó, hình thái văn hóa nhất định ấy lại ảnh hưởng và tác động đến một nền chính trị và kinh tế nhất định. Mác nói: «Không phải ý thức con người quyết định sự tồn tại của con người, mà chính là sự tồn tại xã hội của con người quyết định ý thức con người» (1). Mác lại nói: «Từ trước tới nay các nhà triết học chỉ giải thích thế giới bằng cách này hay cách nọ, nhưng điều quan trọng là ở chỗ cải tạo thế giới» (2). Đó là một quy định khoa

---

(1) Mác: «Phê phán chính trị kinh tế học»

(2) Mác: «Luận cương về Phơ-bách».

học lần đầu tiên từ khi có lịch sử nhân loại đến nay giải quyết một cách chính xác vấn đề quan hệ giữa nhận thức và tồn tại. Đó cũng là quan điểm cơ bản của phản ánh luận, một lý luận năng động, cách mạng, mà sau này Lê-nin phát huy một cách sâu sắc. Chúng ta bàn về vấn đề văn hóa Trung-quốc, không thể quên quan điểm cơ bản ấy.

Như vậy thì vấn đề đã rất rõ ràng: thành phần phản động trong văn hóa cũ của dân tộc Trung-hoa mà chúng ta cần bài trừ, thành phần ấy không tách rời nền chính trị cũ và kinh tế cũ của dân tộc Trung-hoa; còn nền văn hóa mới của dân tộc Trung-hoa mà chúng ta cần xây dựng, nền văn hóa ấy cũng không tách rời chính trị mới và kinh tế mới của dân tộc Trung-hoa. Chính trị cũ và kinh tế cũ của dân tộc Trung-hoa là căn cứ của văn hóa cũ của dân tộc Trung-hoa; chính trị mới và kinh tế mới của dân tộc Trung-hoa là căn cứ của văn hóa mới của dân tộc Trung-hoa.

Cái gọi là chính trị cũ và kinh tế cũ của dân tộc Trung-hoa là gì? Và cái gọi là văn hóa cũ của dân tộc Trung-hoa là gì?

Từ thời Chu Tần về sau, Trung-quốc là một xã hội phong kiến. Chính trị của nó là chính trị phong kiến, kinh tế của nó là kinh tế phong kiến. Và nền văn hóa chiếm địa vị thống trị, phản ánh nền chính trị và kinh tế ấy tức là văn hóa phong kiến.

Từ khi chủ nghĩa tư bản nước ngoài xâm lược Trung-quốc, từ khi nhân tố tư bản sinh trưởng dần lên trong xã hội Trung-quốc, Trung-quốc đã biến dần thành một xã hội thực dân, nửa thực dân, nửa phong kiến. Trung-quốc hiện nay, ở khu vực Nhật-bản chiếm đóng là xã hội thực dân; ở khu vực Quốc dân đảng

thống trị căn bản vẫn còn là một xã hội nửa thực dân; và không kể ở khu vực Nhật-bản chiếm đóng hay ở khu vực Quốc dân đảng thống trị, đâu cũng là xã hội mà chế độ phong kiến, nửa phong kiến chiếm ưu thế. Đó là tính chất của xã hội Trung-quốc hiện nay, đó là tình hình trong nước của Trung-quốc hiện nay. Nói về phía thống trị, chính trị của xã hội ấy là chính trị thực dân, nửa thực dân, nửa phong kiến; kinh tế của nó là kinh tế thực dân, nửa thực dân, nửa phong kiến; và nền văn hóa chiếm địa vị thống trị phản ánh chính trị và kinh tế ấy tức là văn hóa thực dân, nửa thực dân, nửa phong kiến.

Hình thái chính trị, kinh tế, văn hóa thống trị ấy là đối tượng các mạng của chúng ta. Cái mà chúng ta cần bài trừ là nền chính trị cũ, kinh tế cũ, thực dân, nửa thực dân, nửa phong kiến ấy và nền văn hóa cũ phục vụ cho chính trị cũ, kinh tế cũ ấy. Và cái mà chúng ta cần xây dựng lên là cái trái ngược lại, là chính trị mới, kinh tế mới và văn hóa mới của dân tộc Trung-hoa.

Vậy thì chính trị mới, kinh tế mới của dân tộc Trung-hoa là gì, và văn hóa mới của dân tộc Trung-hoa là gì?

Quá trình tiến triển lịch sử của cách mạng Trung-quốc tất phải chia làm hai bước. Bước thứ nhất là cách mạng dân chủ mới, bước thứ hai là cách mạng xã hội chủ nghĩa, đó là hai quá trình cách mạng không cùng một tính chất. Mà cái gọi là chủ nghĩa dân chủ, hiện nay không còn là chủ nghĩa dân chủ thuộc phạm trù cũ nữa, không còn là chủ nghĩa dân chủ cũ nữa, mà là chủ nghĩa dân chủ thuộc phạm trù mới, là chủ nghĩa dân chủ mới. Do đó có thể nói dứt khoát: cái gọi là chính trị mới của dân tộc Trung-hoa, đó là chính trị dân chủ mới; cái gọi là kinh tế mới của dân tộc Trung-

hoa, đó là kinh tế dân chủ mới; cái gọi là văn hóa mới của dân tộc Trung-hoa, đó là văn hóa dân chủ mới.

Đó là đặc điểm lịch sử của cách mạng Trung-quốc hiện nay. Hết thảy những đảng phái, những người làm cách mạng ở Trung-quốc, ai không hiểu được đặc điểm lịch sử ấy, thì sẽ không thể chỉ đạo cách mạng Trung-quốc, tiến hành cách mạng Trung-quốc đến thắng lợi, sẽ bị nhân dân bỏ rơi, biến thành con sâu đáng thương rên rỉ trong xó tối.

XI — VĂN HÓA DÂN CHỦ MỚI

Trên đây chúng tôi đã nói rõ đặc điểm lịch sử của chính trị Trung-quốc trong thời kỳ mới, nói rõ vấn đề nước cộng hòa dân chủ mới. Dưới đây, chúng ta sẽ bàn tới vấn đề văn hóa.

Một nền văn hóa nhất định là phản ánh trên hình thái quan niệm của chính trị và kinh tế của một xã hội nhất định. Ở Trung-quốc, có văn hóa đế quốc phản ánh sự thống trị, hoặc nửa thống trị về chính trị và kinh tế của chủ nghĩa đế quốc. Bộ phận văn hóa ấy, ngoài các cơ quan văn hóa do chủ nghĩa đế quốc trực tiếp điều khiển tại Trung-quốc, còn có một số người Trung-quốc vô liêm sỉ cũng đề xướng. Mọi văn hóa gồm tư tưởng nô dịch đều thuộc loại văn hóa ấy. Ở Trung-quốc còn có văn hóa nửa phong kiến phản ánh chính trị nửa phong kiến và kinh tế nửa phong kiến, phàm kẻ nào chủ trương tôn Khổng tử, đọc năm kinh, đề xướng lễ giáo cũ, tư tưởng cũ, chống lại văn hóa mới, tư tưởng mới đều là đại biểu của loại văn hóa ấy. Văn hóa đế quốc và văn hóa nửa phong kiến là hai anh em vô cùng thân mật, chúng kết bạn đồng minh phản động về văn hóa, chống lại văn hóa mới của Trung-quốc. Loại văn

hóa phản động phục vụ cho chủ nghĩa đế quốc và giai cấp phong kiến ấy là cái cần đánh đổ. Không đánh đổ cái ấy, nền văn hóa mới nào cũng không xây dựng nổi. Không phá cái này thì không lập cái kia được, không ngăn cái này thì không lưu thông cái kia được, không chặn cái này thì không đẩy cái kia đi được, cuộc đấu tranh giữa hai nền văn hóa ấy là cuộc đấu tranh sống chết.

Còn nền văn hóa mới là sự phản ánh trên hình thái quan niệm của chính trị mới và kinh tế mới, phục vụ cho chính trị mới và kinh tế mới.

Như chúng tôi đã nói ở mục III(a), từ khi kinh tế tư bản phát sinh ra ở Trung-quốc, xã hội Trung-quốc đổi dần tính chất, nó không còn là xã hội phong kiến hoàn toàn nữa, đã biến thành xã hội nửa phong kiến, tuy thế kinh tế phong kiến vẫn còn chiếm ưu thế. Kinh tế tư bản ấy, đối với kinh tế phong kiến mà nói, là kinh tế mới. Lực lượng chính trị mới phát sinh và phát triển đồng thời với kinh tế mới tư bản ấy là lực lượng chính trị của giai cấp tư sản, giai cấp tiểu tư sản và giai cấp vô sản. Phản ánh trên mặt hình thái quan niệm của lực lượng kinh tế mới, lực lượng chính trị mới ấy và phục vụ những lực lượng ấy là văn hóa mới. Không có kinh tế tư bản, không có giai cấp tư sản, giai cấp tiểu tư sản và giai cấp vô sản, không có lực lượng chính trị của các giai cấp ấy, thì cái gọi là hình thái quan niệm mới, cái gọi là văn hóa mới sẽ không biết phát sinh từ đâu ra.

Lực lượng chính trị mới, lực lượng kinh tế mới, lực lượng văn hóa mới đều là lực lượng cách mạng của Trung-quốc, nó chống lại chính trị cũ, kinh tế cũ, văn

---

(a) Mục « Đặc điểm lịch sử của Trung-quốc ». (*N.D.*)

hóa cũ. Những cái cũ ấy do hai bộ phận hợp thành: một bộ phận là chính trị, kinh tế, văn hóa nửa phong kiến của bản thân Trung-quốc; một bộ phận khác là chính trị, kinh tế, văn hóa đế quốc, mà bộ phận sau là minh chủ(a). Những cái đó đều là những cái hư hỏng, đều là những cái cần triệt để phá tan đi. Cuộc đấu tranh mới cũ của xã hội Trung-quốc là cuộc đấu tranh giữa thế lực mới của đại chúng nhân dân (các giai cấp cách mạng) và thế lực cũ của chủ nghĩa đế quốc và giai cấp phong kiến. Cuộc đấu tranh mới cũ ấy là cuộc đấu tranh giữa cách mạng và phản cách mạng. Thời gian của cuộc đấu tranh ấy tính từ chiến tranh nha phiến, đã trải một trăm năm tròn; tính từ Cách mạng Tân Hợi cũng đã gần 30 năm rồi.

Nhưng cũng như trên kia đã nói, cách mạng cũng chia làm mới cũ, cái trong một thời gian lịch sử nào đó là mới, vào một thời gian lịch sử khác biến thành cũ. Một trăm năm cách mạng dân chủ tư sản của Trung-quốc, chia làm hai khúc lớn: 80 năm trước và 20 năm sau. Mỗi khúc có một đặc điểm cơ bản mang tính chất lịch sử, nghĩa là 80 năm trước, cách mạng dân chủ tư sản Trung-quốc thuộc phạm trù cũ; còn 20 năm sau, do sự thay đổi của hình thế chính trị trong và ngoài nước, cuộc cách mạng ấy lại thuộc vào phạm trù mới. Chủ nghĩa dân chủ cũ là đặc điểm của 80 năm trước. Chủ nghĩa dân chủ mới là đặc điểm của 20 năm sau. Sự khác nhau ấy về chính trị thế nào, về văn hóa cũng thế ấy.

Về văn hóa sự khác nhau ấy biểu hiện như thế nào? Đó là vấn đề mà chúng ta cần nói rõ dưới đây.

(a) Kẻ đứng đầu trong khối đồng minh. *(N.D.)*

XII. — ĐẶC ĐIỂM LỊCH SỬ CỦA CÁCH MẠNG VĂN HÓA TRUNG-QUỐC

Trên mặt trận văn hóa hay trên mặt trận tư tưởng của Trung-quốc, từ «Ngũ tứ» về trước và từ «Ngũ tứ» về sau là hai thời kỳ lịch sử không giống nhau. «Ngũ tứ» về trước, cuộc đấu tranh trên mặt trận văn hóa Trung-quốc là cuộc đấu tranh giữa văn hóa mới tư sản với văn hóa cũ phong kiến. «Ngũ tứ» về trước, cuộc đấu tranh giữa nhà trường và khoa cử (1), cuộc đấu tranh giữa học mới và học cũ, cuộc đấu tranh giữa học phương Tây và học Trung-quốc đều mang tính chất ấy. Cái gọi là nhà trường, học mới, học phương Tây lúc ấy về căn bản đều là khoa học tự nhiên và học thuyết chính trị xã hội mà những người đại biểu của giai cấp tư sản cần thiết (nói về căn bản tức là nói trong đó còn lẫn lộn nhiều tàn tích độc hại của phong kiến Trung-quốc). Lúc ấy, cái gọi là tư tưởng của học mới có tác dụng cách mạng trong cuộc đấu tranh với tư tưởng phong kiến; nó phục vụ cách mạng dân chủ tư sản Trung-quốc của thời kỳ cũ. Nhưng vì sự bất lực của giai cấp tư sản Trung-quốc và vì thế giới đã tiến đến thời đại đế quốc, tư tưởng tư sản ấy chỉ có thể ra trận đánh vài hiệp liền bị cuộc đồng minh phản động giữa tư tưởng nô dịch của chủ nghĩa đế quốc ngoại quốc và tư tưởng phục cổ của chủ nghĩa phong kiến Trung-quốc đánh lui. Bị quân đồng minh phản động về tư tưởng ấy phản công sơ sơ, cái gọi là học mới đã

---

(1) «Nhà trường» chỉ chế độ giáo dục đương thời dạy theo phương pháp của các nước tư bản Âu Mỹ. «Khoa cử» chỉ chế độ thi cử phong kiến vốn có của Trung-quốc. Phần ba cuối thế kỷ 19, các phần tử trí thức của phái cách tân Trung-quốc chủ trương bãi bỏ khoa cử, phát triển lối học nhà trường.

cuốn cờ im trống, tuyên bố rút lui, mất cả tinh thần, chỉ còn cái xác. Vào thời đại đế quốc, văn hóa dân chủ tư sản cũ đã thối nát, bất lực, sự thất bại của nó là tất nhiên.

«Ngũ tứ» về sau thì không thế. «Ngũ tứ» về sau, Trung-quốc sinh ra một đạo quân sinh lực văn hóa hoàn toàn mới mẻ, đó là tư tưởng văn hóa cộng sản do những người cộng sản Trung-quốc lãnh đạo, tức vũ trụ quan cộng sản và lý luận cách mạng xã hội. Phong trào Ngũ tứ năm 1919, việc Đảng cộng sản Trung-quốc thành lập và phong trào lao động thực sự mở đầu năm 1921 đều là những sự kiện nảy ra sau đại chiến thế giới thứ nhất và Cách mạng tháng Mười Nga, nghĩa là vào lúc vấn đề dân tộc và phong trào cách mạng thuộc địa đã thay đổi bộ mặt trên thế giới, lúc mà sự liên hệ giữa cách mạng Trung-quốc và cách mạng thế giới đã vô cùng rõ rệt. Do ở chỗ đạo quân sinh lực chính trị Trung-quốc tức giai cấp vô sản Trung-quốc và Đảng cộng sản Trung-quốc đã bước lên vũ đài chính trị Trung-quốc, đạo quân sinh lực văn hóa nói trên, dùng trang phục mới và vũ khí mới, liên hiệp với mọi đạo quân đồng minh có khả năng, dàn thành trận thế của mình, mở cuộc tấn công anh dũng vào văn hóa đế quốc và văn hóa phong kiến. Trên lãnh vực khoa học xã hội và trên lãnh vực văn học, nghệ thuật, bất cứ về triết học, kinh tế học, về chính trị học, về quân sự học, về lịch sử học, về văn học hay về nghệ thuật (lại bất cứ kịch, điện ảnh, âm nhạc, điêu khắc hay hội họa), đạo quân sinh lực ấy đều phát triển rất mạnh. Hai mươi năm nay chỗ nào mũi nhọn của đạo quân văn hóa mới ấy hướng tới, từ tư tưởng đến hình thức (văn tự), không đâu không gây cách mạng rất lớn. Thanh thế nó lớn lao, uy lực nó mãnh liệt, sự thật là hướng vào đâu,

vô địch đó. Sức động viên của nó rộng lớn, vượt quá vô luận thời đại lịch sử nào của Trung-quốc. Mà Lỗ-Tấn là người cầm cờ vĩ đại nhất, anh dũng nhất của đạo quân văn hóa mới ấy. Lỗ-Tấn là chủ tướng của cách mạng văn hóa Trung-quốc. Ông không những là nhà văn học vĩ đại, mà còn là nhà tư tưởng vĩ đại và nhà cách mạng vĩ đại. Cốt cách của Lỗ-Tấn rất rắn rỏi, ông không hề có chút nào mặt mày tôi tớ và xương cốt mềm yếu, đó là tính cách rất quý của nhân dân nước thuộc địa, nửa thuộc địa. Trên mặt trận văn hóa, Lỗ-Tấn là bậc anh hùng dân tộc đúng đắn nhất, dũng cảm nhất, kiên quyết nhất, trung thực nhất, thiết tha nhất từ trước chưa từng có, đại biểu cho đại đa số của toàn dân tộc, nhắm địch mà xung phong hãm trận. Phương hướng của Lỗ-Tấn là phương hướng văn hóa mới của dân tộc Trung-quốc.

« Ngũ tứ » về trước, văn hóa mới của Trung-quốc là văn hóa thuộc tính chất dân chủ cũ, là một bộ phận của cách mạng văn hóa tư bản của giai cấp tư sản thế giới. « Ngũ tứ » về sau, văn hóa mới của Trung-quốc là văn hóa thuộc tính chất dân chủ mới, là một bộ phận của cách mạng văn hóa xã hội chủ nghĩa của giai cấp vô sản thế giới.

« Ngũ tứ » về trước, phong trào văn hóa mới của Trung-quốc, cách mạng văn hóa của Trung-quốc là do giai cấp tư sản lãnh đạo, lúc đó họ còn có tác dụng lãnh đạo. « Ngũ tứ » về sau, tư tưởng văn hóa của giai cấp ấy, so với mặt chính trị của giai cấp ấy thì còn lạc hậu hơn, nên hoàn toàn không có tác dụng lãnh đạo nữa, may lắm trong thời kỳ cách mạng, tư tưởng ấy cũng chỉ là một minh viên[1] trên một trình độ nhất

---

(1) Minh viên: phần tử của một đồng minh (*N.D.*)

định, còn tư cách cầm đầu đồng minh thì không thể không do tư tưởng văn hóa vô sản gánh vác. Đó là sự thật, ai phủ nhận cũng không được.

Cái gọi là văn hóa dân chủ mới tức là văn hóa phản đế, phản phong của đại chúng nhân dân; hiện nay nó là văn hóa của mặt trận thống nhất kháng Nhật. Văn hóa ấy chỉ có thể do tư tưởng văn hóa vô sản tức tư tưởng cộng sản lãnh đạo, tư tưởng văn hóa của vô luận giai cấp nào khác đều không thể lãnh đạo nổi. Tóm lại cái gọi là văn hóa dân chủ mới tức là văn hóa phản đế, phản phong của đại chúng nhân dân do giai cấp vô sản lãnh đạo.

XIII.— BỐN THỜI KỲ

Cách mạng văn hóa là sự phản ảnh trên hình thái quan niệm của cách mạng chính trị và cách mạng kinh tế và phục vụ cho cuộc cách mạng chính trị và kinh tế ấy. Ở Trung-quốc, cách mạng văn hóa, cũng như cách mạng chính trị, có một mặt trận thống nhất.

Mặt trận thống nhất của cách mạng văn hóa ấy, trong 20 năm nay, chia làm 4 thời kỳ. Thời kỳ thứ nhất 2 năm từ 1919 đến 1921, thời kỳ thứ hai 6 năm từ 1921 đến 1927, thời kỳ thứ ba 10 năm từ 1927 đến 1937, thời kỳ thứ tư 3 năm từ 1937 đến nay.

Thời kỳ thứ nhất từ phong trào Ngũ tứ năm 1919 đến ngày Đảng cộng sản thành lập năm 1921. Tiêu biểu chủ yếu cho thời kỳ ấy là phong trào Ngũ tứ.

Phong trào Ngũ tứ là một phong trào phản đế, đồng thời là một phong trào phản phong. Ý nghĩa lịch sử nổi bật của phong trào Ngũ tứ là ở chỗ nó có một tư thái mà Cách mạng Tân-Hợi chưa từng có, tức là triệt để không thỏa hiệp chống chủ nghĩa đế quốc và triệt

để không thỏa hiệp chống chủ nghĩa phong kiến. Sở dĩ phong trào Ngũ tứ có tính chất ấy là vì lúc ấy kinh tế tư bản Trung-quốc phát triển thêm một bước, lúc ấy các phần tử trí thức cách mạng Trung-quốc nhìn thấy ba nước đế quốc lớn Nga, Đức, Áo đã tan rã, hai nước đế quốc lớn Anh, Pháp đã bị tổn thương, còn giai cấp vô sản Nga thì đã dựng lên nước xã hội chủ nghĩa, giai cấp vô sản ba nước Đức, Áo (Hung-ga-ri), Ý thì đương ở trong cách mạng, do đó mà nay ra hy vọng mới về sự giải phóng của dân tộc Trung-quốc. Phong trào Ngũ tứ đã phát sinh, theo lời kêu gọi của cách mạng thế giới lúc ấy, theo lời kêu gọi của cách mạng Nga, theo lời kêu gọi của Lê-nin. Phong trào Ngũ tứ là một bộ phận của cách mạng vô sản thế giới lúc ấy. Thời kỳ phong trào Ngũ tứ tuy không có Đảng cộng sản Trung-quốc, nhưng đã có nhiều phần tử trí thức có tư tưởng cộng sản sơ bộ, tán thành cách mạng Nga. Phong trào Ngũ tứ, khi mở đầu là phong trào cách mạng của mặt trận thống nhất gồm ba bộ phận : các phần tử trí thức cộng sản, các phần tử trí thức tiểu tư sản cách mạng và các phần tử trí thức tư sản (họ là cánh hữu trong phong trào lúc ấy). Nhược điểm của nó là thu hẹp trong các phần tử trí thức, không có sự tham gia của công nhân, nông dân. Nhưng phát triển đến thời phong trào mồng 3 tháng 6 (1), thì ngoài các phần tử trí thức còn có sự

---

(1) Phong trào ái quốc Ngũ tứ năm 1919, đầu tháng 6 chuyển sang một giai đoạn mới. Bắt đầu ngày 3 tháng 6, học sinh Bắc-kinh họp mít-tinh, diễn thuyết phản kháng sự đàn áp của quân đội và cảnh binh, từ học sinh bãi khóa phát triển đến công nhân bãi công, thương nhân bãi thị ở Thượng-hải, Nam-kinh, Thiên-tân, Vũ-hán, Hàng-châu, Cửu-giang, Sơn-đông, An-huy. Phong trào Ngũ tứ đến đây biến dần thành phong trào quần chúng rộng lớn có sự tham gia của giai cấp vô sản, giai cấp tiểu tư sản thành thị và giai cấp tư sản dân tộc.

tham gia rộng lớn của giai cấp vô sản, giai cấp tiểu tư sản và giai cấp tư sản, và biến thành phong trào cách mạng phạm vi toàn quốc. Cách mạng văn hóa mà phong trào Ngũ tứ tiến hành là một phong trào triệt để chống văn hóa phong kiến. Từ khi có lịch sử Trung-quốc đến nay, chưa từng có một cuộc cách mạng văn hóa nào vĩ đại và triệt để như thế. Lúc ấy người ta lấy việc phản đối đạo đức cũ, đề xướng đạo đức mới, việc phản đối văn học cũ, đề xướng văn học mới làm hai lá cờ lớn của cách mạng văn hóa và đã lập được những công trạng lớn lao. Phong trào văn hóa ấy lúc bấy giờ chưa có khả năng phổ cập đến quần chúng công nông. Nó đề ra khẩu hiệu : « Văn hóa bình dân », nhưng cái gọi là « bình dân » lúc bấy giờ thực tế chỉ hạn chế ở giai cấp tiểu tư sản thành thị và các phần tử trí thức tư sản, tức là những người gọi là các phần tử trí thức của giai cấp thị dân. Về mặt tư tưởng và cán bộ, phong trào Ngũ tứ chuẩn bị sự thành lập Đảng cộng sản Trung-quốc năm 1921, đồng thời chuẩn bị phong trào 30 tháng 5 (1) và chiến tranh Bắc phạt : các phần tử trí thức tư sản thời bấy giờ là cánh hữu của phong trào Ngũ tứ. Đến thời kỳ thứ hai, phần lớn trong bọn họ thỏa hiệp với địch, đứng về phía phản động.

Thời kỳ thứ hai, mà sự thành lập Đảng cộng sản Trung-quốc, phong trào 30 tháng 5 và chiến tranh Bắc phạt tiêu biểu, tiếp tục và phát triển mặt trận thống nhất của ba giai cấp thời phong trào Ngũ tứ, thu hút

---

(1) Ngày 30 tháng 5 năm 1925, học sinh và nhân dân Thượng-hải họp mít-tinh, biểu tình ủng hộ công nhân Thanh-đảo bãi công và bị khủng bố, kêu gọi thu hồi tô giới, hô khẩu hiệu « đả đảo chủ nghĩa đế quốc ». Cảnh binh Anh nổ súng bắn chết nhiều học sinh. Nhân dân toàn quốc công phẫn biểu tình thị uy, bãi công, bãi khóa, bãi thị, thành ra phong trào quy mô rất lớn chống chủ nghĩa đế quốc. *(N.D.)*

giai cấp nông dân tham gia, và về mặt chính trị, hình thành Mặt trận thống nhất của các giai cấp. Đó là sự hợp tác hai đảng Quốc Cộng lần thứ nhất. Tôn Trung-Sơn sở dĩ vĩ đại, không những vì ông đã lãnh đạo cuộc Cách mạng Tân-Hợi vĩ đại (tuy đó là cuộc cách mạng dân chủ thời kỳ cũ), mà còn vì ông có thể « thích hợp với trào lưu thế giới, với đòi hỏi của quần chúng nhân dân », đề ra ba chính sách cách mạng lớn liên Nga, liên Cộng, ủng hộ công nông, giải thích lại chủ nghĩa tam dân, dựng lên chủ nghĩa tam dân mới với ba chính sách lớn. Trước đó chủ nghĩa tam dân không có liên hệ rộng lớn với giới giáo dục, giới học thuật, giới thanh niên, vì nó không đề ra khẩu hiệu chống chủ nghĩa đế quốc, cũng không đề ra khẩu hiệu chống chế độ xã hội phong kiến và tư tưởng văn hóa phong kiến. Trước đó, nó là chủ nghĩa tam dân cũ, chủ nghĩa tam dân ấy bị mọi người coi là ngọn cờ tạm thời ứng dụng của một bộ phận người để giành chính quyền, nghĩa là để làm quan, coi là ngọn cờ hoạt động chính trị thuần túy. Từ đó về sau, xuất hiện ra chủ nghĩa tam dân mới với ba chính sách lớn. Do sự hợp tác Quốc Cộng, do sự nỗ lực của đảng viên hai đảng cách mạng, chủ nghĩa tam dân mới ấy được mở rộng ra toàn quốc, mở rộng tới một bộ phận của giới giáo dục, giới học thuật và giới thanh niên. Đó là vì chủ nghĩa tam dân cũ phát triển thành chủ nghĩa tam dân dân chủ mới với ba chính sách lớn phản đế và phản phong. Nếu không có sự phát triển ấy, tư tưởng tam dân chủ nghĩa không thể tuyên truyền rộng rãi được.

Trong thời kỳ ấy, chủ nghĩa tam dân cách mạng trở thành cơ sở chính trị của Mặt trận dân tộc thống nhất của hai đảng Quốc Cộng và của các giai cấp cách mạng. « Chủ nghĩa cộng sản là bạn tốt của chủ nghĩa tam

dân », hai chủ nghĩa kết thành Mặt trận thống nhất. Nói về giai cấp, đó là Mặt trận thống nhất của giai cấp vô sản, giai cấp nông dân, giai cấp tiểu tư sản thành thị, giai cấp tư sản. Lúc ấy, lấy tờ « Hướng đạo tuần báo » của Đảng cộng sản, tờ « Quốc dân nhật báo » ở Thượng-hải của Quốc dân đảng và báo chí các địa phương làm trận địa, đã từng cùng nhau tuyên truyền chủ trương chống chủ nghĩa đế quốc, cùng nhau phản đối nền giáo dục phong kiến tôn Khổng tử đọc năm kinh, cùng nhau phản đối văn hóa cũ và văn ngôn theo hình thức cổ, phong kiến, đề xướng văn học mới và văn bạch thoại với nội dung phản đế phản phong. Trong cuộc chiến tranh Quảng-đông và chiến tranh Bắc phạt, đã từng đem tư tưởng phản đế phản phong thấm vào quân đội Trung-quốc, đã cải tạo quân đội Trung-quốc. Trong ngàn vạn quần chúng nông dân, đã đề ra khẩu hiệu đánh đổ tham quan ô lại, đánh đổ thổ hào liệt thân, làm bùng lên cuộc đấu tranh cách mạng nông dân vĩ đại. Do những điều đó, lại do sự giúp đỡ của Liên-xô, nên mới giành được thắng lợi Bắc phạt. Nhưng giai cấp đại tư sản, một khi đã leo lên chính quyền liền lập tức kết thúc cuộc cách mạng ấy, chuyển sang cục diện chính trị mới.

Thời kỳ thứ ba là thời kỳ cách mạng mới từ 1927 đến 1937. Vì cuối thời kỳ trước, trong trận địa cách mạng đã phát sinh biến hóa : giai cấp đại tư sản Trung-quốc chuyển sang trận địa phản cách mạng của chủ nghĩa đế quốc và thế lực phong kiến, giai cấp tư sản dân tộc cũng phụ họa với giai cấp đại tư sản, bốn giai cấp vốn có trong trận địa cách mạng lúc ấy chỉ còn lại ba, chỉ còn lại giai cấp vô sản, giai cấp nông dân và giai cấp tiểu tư sản (bao gồm các phần tử trí thức cách mạng), cho nên lúc ấy cách mạng Trung-quốc không

thể không bước sang một thời kỳ mới, thời kỳ Đảng cộng sản Trung-quốc đơn độc lãnh đạo quần chúng tiến hành cách mạng. Thời kỳ ấy một mặt là thời kỳ « vây tiễu » phản cách mạng, mặt khác là thời kỳ đi sâu của cách mạng. Thời kỳ ấy có hai thứ « vây tiễu » phản cách mạng: « vây tiễu » quân sự và « vây tiễu » văn hóa. Đồng thời cũng có hai thứ đi sâu của cách mạng: đi sâu của cách mạng nông thôn và đi sâu của cách mạng văn hóa. Hai thứ « vây tiễu » ấy, dưới sự điều khiển của chủ nghĩa đế quốc, đã từng động viên lực lượng phản cách mạng của toàn Trung-quốc và toàn thế giới. Thời gian của các cuộc « vây tiễu » ấy kéo dài đến 10 năm. Sự tàn khốc của các cuộc « vây tiễu » ấy thế gian chưa từng có: giết hại mấy chục vạn đảng viên cộng sản và thanh niên học sinh, tàn hại mấy triệu công nhân, nông dân. Bọn cầm quyền tựa hồ cho rằng chủ nghĩa cộng sản và Đảng cộng sản nhất định là bị trừ hết, giết sạch rồi. Nhưng kết quả thì lại trái ngược. Hai thứ « vây tiễu » ấy đều thất bại thảm hại. Kết quả của « vây tiễu » quân sự là Hồng quân lên miền Bắc kháng Nhật; kết quả của « vây tiễu » văn hóa là phong trào cách mạng của thanh niên « mồng 9 tháng 12 » năm 1935 bùng nổ(a). Kết quả chung của hai thứ « vây tiễu » là sự giác ngộ của nhân dân toàn quốc. Ba cái đó là kết quả tích cực. Trong đó cái lạ nhất là trong tất cả các cơ quan văn hóa ở khu vực do Quốc dân đảng thống trị, Đảng cộng sản chiếm địa vị không sức nào chống nổi. Tại sao « vây tiễu » văn hóa cũng hỏng bét cả? Điều đó chẳng nên nghĩ sâu hay sao? Và chính trong cuộc « vây

---

(a) Ngày mồng chín tháng 12 năm 1935 học sinh Bắc-kinh biểu tình nêu khẩu hiệu « Đình chỉ nội chiến, nhất trí đối ngoại » và « Đả đảo chủ nghĩa đế quốc Nhật-bản. » Cuộc biểu tình ấy được nhân dân toàn quốc hưởng ứng (*N.D*).

tiễu» ấy, Lỗ-Tấn cộng sản đã thành ra bậc vĩ nhân của cách mạng văn hóa Trung-quốc.

Kết quả tiêu cực của «vây tiễu» phản cách mạng là đế quốc Nhật đánh tới. Đó là nguyên nhân lớn nhất làm cho đến nay nhân dân toàn quốc còn vô cùng căm giận 10 năm chống Cộng ấy.

Cuộc đấu tranh của thời kỳ này về phía cách mạng, là giữ vững chủ nghĩa dân chủ mới và chủ nghĩa tam dân mới phản đế phản phong của đại chúng nhân dân; về phía phản cách mạng là chủ nghĩa chuyên chế của liên minh giữa địa chủ và đại tư sản dưới quyền chỉ huy của chủ nghĩa đế quốc. Chủ nghĩa chuyên chế ấy, về chính trị, về văn hóa, đã phá ngang ba chính sách lớn của Tôn Trung-Sơn, đã phá ngang chủ nghĩa tam dân mới của ông, đã tạo ra những tai nạn trầm trọng cho dân tộc Trung-hoa.

Thời kỳ thứ tư là thời kỳ chiến tranh kháng Nhật hiện nay. Trên con đường ngoắt ngoéo của cách mạng Trung-quốc, mặt trận thống nhất của bốn giai cấp lần thứ nhất lại đến lần nữa, nhưng phạm vi rộng lớn hơn trước, giai cấp tầng trên bao gồm rất nhiều kẻ thống trị, giai cấp tầng giữa bao gồm giai cấp tư sản dân tộc và giai cấp tiểu tư sản, giai cấp tầng dưới bao gồm mọi người vô sản, các tầng lớp toàn quốc đều liên minh với nhau, kiên quyết chống lại chủ nghĩa đế quốc Nhật. Giai đoạn thứ nhất của thời kỳ này ở vào trước khi Vũ-hán thất thủ. Lúc ấy về mọi mặt, toàn quốc đều có vẻ hớn hở tươi lên, về chính trị có xu thế dân chủ hóa, về văn hóa có sự động viên tương đối rộng khắp. Từ Vũ-hán thất thủ về sau là giai đoạn thứ hai, tình hình chính trị sinh ra nhiều biến đổi, một bộ phận của giai cấp đại tư sản đã đầu hàng địch, một bộ phận khác cũng nghĩ chuyện sớm kết thúc kháng chiến. Phản ánh

của tình hình ấy về mặt văn hóa là tư tưởng phản động của bọn Diệp-Thanh, Trương Quân-Vạn và ngôn luận, xuất bản không được tự do.

Để khắc phục nguy cơ ấy, phải tiến hành đấu tranh kiên quyết với mọi tư tưởng phản kháng chiến, phản đoàn kết, phản tiến bộ. Không đập tan những tư tưởng phản động ấy thì không thể mong kháng chiến thắng lợi. Tiền đồ của cuộc đấu tranh ấy sẽ ra sao? Đó là vấn đề lớn mà nhân dân toàn quốc lo âu. Dựa vào điều kiện trong và ngoài nước, mặc dầu khó khăn có ít hay nhiều trên con đường kháng chiến, toàn thể nhân dân Trung-quốc đều muốn thắng lợi. Trong toàn bộ lịch sử Trung-quốc, sự tiến bộ của 20 năm từ sau phong trào Ngũ tứ, không những trội hơn 80 năm trước, mà thật ra còn trội hơn cả mấy ngàn năm trước. Ví phỏng lại cố gắng 20 năm nữa, Trung-quốc sẽ tiến bộ đến đâu, không thể tưởng tượng được sao? Sự càn dỡ của mọi thế lực đen tối trong và ngoài nước tạo ra tai nạn cho dân tộc, nhưng sự càn dỡ ấy không những chứng tỏ rằng những thế lực đen tối ấy còn có lực lượng, mà còn chứng tỏ sự giẫy giụa cuối cùng của chúng, chứng tỏ đại chúng nhân dân ngày càng bước dần tới gần thắng lợi. Ở Trung-quốc là thế, ở khắp phương Đông cũng thế, trên thế giới cũng thế.

XIV. — THIÊN HƯỚNG CỦA VẤN ĐỀ TÍNH CHẤT VĂN HÓA

Mọi cái mới đều rèn luyện từ trong đấu tranh gian khổ mà ra. Văn hóa mới cũng vậy, trong 20 năm có 3 đoạn gấp khúc chạy theo chữ « chi », mọi cái tốt cái xấu đều được thử thách.

Phái ngoan cố trong giai cấp tư sản, về vấn đề văn hóa cũng như về vấn đề chính quyền, hoàn toàn sai lầm. Chúng không biết đặc điểm lịch sử của thời kỳ mới của Trung-quốc, chúng không thừa nhận văn hóa dân chủ mới của đại chúng nhân dân. Điểm xuất phát của chúng là chủ nghĩa chuyên chế tư sản, về văn hóa là chủ nghĩa chuyên chế văn hóa tư sản. Một bộ phận những người gọi là các nhà văn hóa phái Âu Mỹ (1) (tôi nói một bộ phận), thực tế đã từng ủng hộ cuộc « tiễu Cộng » về văn hóa của chính phủ Quốc dân đảng, hiện nay hình như lại ủng hộ chính sách « hạn chế Cộng » « đánh tan Cộng » nào đó. Họ không mong muốn công nông cất đầu về chính trị, cũng không mong muốn công nông cất đầu về văn hóa. Con đường chuyên chế văn hóa của phái ngoan cố trong giai cấp tư sản đi không thông. Cũng như vấn đề chính quyền, nó không có điều kiện trong và ngoài nước. Do đó chủ nghĩa chuyên chế văn hóa ấy cũng nên « xếp lại » là tốt hơn cả.

Nói về phương châm của văn hóa quốc dân, đứng ở địa vị chỉ đạo là tư tưởng cộng sản. Chúng ta nên nỗ lực tuyên truyền chủ nghĩa xã hội và chủ nghĩa cộng sản trong giai cấp công nhân, và dùng chủ nghĩa xã hội để giáo dục nông dân và các tầng lớp quần chúng khác một cách thích hợp và từng bước. Nhưng toàn bộ văn hóa quốc dân hiện nay chưa phải là văn hóa xã hội chủ nghĩa.

Chính trị, kinh tế, văn hóa dân chủ mới, vì đều do giai cấp vô sản lãnh đạo, nên đều có nhân tố xã hội chủ nghĩa, và đó không phải nhân tố thông thường, mà là nhân tố có tác dụng quyết định. Nhưng nói về toàn bộ tình hình

---

(1) *Các nhà văn hóa phái Âu Mỹ:* chỉ những nhân vật do bọn Hồ-Thích đại biểu.

chính trị, toàn bộ tình hình kinh tế, toàn bộ tình hình văn hóa, chưa phải là chủ nghĩa xã hội, mà là chủ nghĩa dân chủ mới. Vì nhiệm vụ cơ bản của cách mạng trong giai đoạn hiện tại chủ yếu là chống chủ nghĩa đế quốc nước ngoài và chủ nghĩa phong kiến trong nước, là cách mạng dân chủ tư sản, chưa phải là cách mạng xã hội chủ nghĩa lấy việc đánh đổ chủ nghĩa tư bản làm mục tiêu. Về lãnh vực văn hóa quốc dân, nếu coi toàn bộ văn hóa quốc dân hiện nay là hoặc nên là văn hóa quốc dân xã hội chủ nghĩa, thì không đúng. Như thế là đem việc tuyên truyền hệ thống tư tưởng cộng sản làm thực tiễn của cương lĩnh hành động trước mắt; đem việc dùng lập trường và phương pháp cộng sản để xem xét vấn đề, nghiên cứu học vấn, xử lý công tác, huấn luyện cán bộ, làm phương châm của toàn bộ giáo dục quốc dân và văn hóa quốc dân trong giai đoạn cách mạng dân chủ của Trung-quốc. Văn hóa quốc dân lấy chủ nghĩa xã hội làm nội dung phải là phản ánh của chính trị và kinh tế xã hội chủ nghĩa. Về chính trị và về kinh tế, xã hội chúng ta có nhân tố xã hội chủ nghĩa, điều đó phản ánh lên văn hóa quốc dân của chúng ta cũng có nhân tố xã hội chủ nghĩa. Nhưng nói về toàn bộ xã hội, hiện nay chúng ta chưa hình thành toàn bộ chính trị và kinh tế xã hội chủ nghĩa, do đó chưa có thể có toàn bộ văn hóa quốc dân xã hội chủ nghĩa. Vì cách mạng Trung-quốc hiện thời là một bộ phận của cách mạng xã hội chủ nghĩa vô sản thế giới, cho nên văn hóa mới của Trung-quốc hiện thời cũng là một bộ phận của văn hóa xã hội chủ nghĩa vô sản thế giới, là một đồng minh quân vĩ đại của nó. Bộ phận ấy, tuy gồm có nhân tố trọng đại xã hội chủ nghĩa, nhưng nói về toàn bộ văn hóa quốc dân, chưa phải hoàn toàn lấy tư cách văn hóa xã hội chủ nghĩa mà tham gia, mà

lấy tư cách văn hóa dân chủ mới phản đế phản phong của đại chúng nhân dân mà tham gia. Vì cách mạng Trung-quốc hiện thời không thể tách rời sự lãnh đạo của giai cấp vô sản Trung-quốc, cho nên văn hóa mới của Trung-quốc hiện thời cũng không thể tách rời sự lãnh đạo của tư tưởng văn hóa vô sản Trung-quốc, tức không thể tách rời sự lãnh đạo của tư tưởng cộng sản. Nhưng sự lãnh đạo ấy, ở giai đoạn này là lãnh đạo đại chúng nhân dân làm cách mạng chính trị và cách mạng văn hóa phản đế phản phong, cho nên nội dung của toàn bộ nền văn hóa quốc dân mới hiện nay còn là dân chủ mới, không phải là xã hội chủ nghĩa.

Hiện nay, không còn nghi ngờ gì nữa, cần phải mở rộng việc tuyên truyền tư tưởng cộng sản, tăng cường việc học tập chủ nghĩa Mác — Lê-nin; không có việc tuyên truyền và học tập ấy, thì chẳng những không thể dẫn đường cách mạng Trung-quốc đi đến giai đoạn xã hội chủ nghĩa sau này, mà còn không thể chỉ đường cách mạng dân chủ hiện nay đi đến thắng lợi. Nhưng chúng ta chẳng những phải phân biệt việc tuyên truyền hệ thống tư tưởng và chế độ xã hội cộng sản với thực tiễn cương lĩnh hành động của chủ nghĩa dân chủ mới, mà còn phải phân biệt lý luận và phương pháp cộng sản xem xét vấn đề, nghiên cứu học vấn, xử lý công tác và huấn luyện cán bộ với phương châm dân chủ mới của toàn bộ văn hóa quốc dân. Lẫn lộn hai cái đó chắc chắn là rất không thích đáng.

Do đó thì thấy nội dung văn hóa quốc dân mới của Trung-quốc trong giai đoạn này đã không phải là chủ nghĩa chuyên chế văn hóa của giai cấp tư sản, và cũng không phải là chủ nghĩa xã hội đơn thuần của giai cấp vô sản, mà là chủ nghĩa dân chủ mới phản đế phản phong của đại chúng nhân dân do tư tưởng văn hóa xã hội chủ nghĩa vô sản lãnh đạo.

XV.– VĂN HÓA DÂN TỘC, KHOA HỌC, ĐẠI CHÚNG

Văn hóa dân chủ mới ấy là văn hóa dân tộc. Nó chống sự áp bức của chủ nghĩa đế quốc, chủ trương dân tộc Trung-hoa phải được tôn trọng và độc lập. Nó là văn hóa dân tộc của chúng ta, nó mang đặc tính dân tộc của chúng ta. Nó liên hiệp với nền văn hóa xã hội chủ nghĩa và văn hóa dân chủ mới của tất cả các dân tộc khác, cùng các nền văn hóa ấy lập mối quan hệ tiếp thu lẫn nhau và phát triển lẫn nhau, cùng nhau hình thành văn hóa mới của thế giới ; nhưng nó quyết không thể liên hiệp với văn hóa đế quốc phản động của vô luận dân tộc nào khác, vì văn hóa của chúng ta là văn hóa dân tộc cách mạng. Trung-quốc nên tiếp thu rất nhiều văn hóa tiến bộ của nước ngoài, coi đó là nguyên liệu lương thực cho văn hóa của mình, công tác ấy trước đây làm chưa đầy đủ lắm. Đó không những là văn hóa xã hội chủ nghĩa và văn hóa dân chủ mới hiện đại, mà còn là văn hóa cổ đại của nước ngoài, thí dụ văn hóa thời đại đang lên của các nước tư bản, phàm cái gì ngày nay chúng ta dùng được thì chúng ta đều nên tiếp thu. Nhưng cũng như món ăn của chúng ta, cái gì của nước ngoài cũng phải trải qua miệng nhai, dạ dầy và ruột vận động, đưa vào nước miếng, vị dịch, trường dịch (a) chia có thành hai phần, cái tinh cái bã, sau đó bài tiết cái bã, tiếp thu cái tinh, như thế mới có ích cho thân thể chúng ta, quyết không thể ăn tươi nuốt sống, tiếp thu không phê phán chút nào. Cái gọi là chủ

(a) Nước ở dạ dày, ở ruột chảy ra, giúp vào việc tiêu hóa (*N. D.*)

trương « Tây hóa toàn diện »(1) là một thứ quan điểm sai lầm. Tiếp thu của nước ngoài một cách hình thức, trước đây ở Trung-quốc đã hại lắm rồi. Những người cộng sản Trung-quốc, đối với việc áp dụng chủ nghĩa Mác vào Trung-quốc, cũng thế, phải đem chân lý phổ biến của chủ nghĩa Mác thống nhất một cách trọn vẹn và ăn khớp với thực tiễn cụ thể của cách mạng Trung-quốc, nghĩa là kết hợp nó với đặc điểm dân tộc, trải qua hình thức dân tộc nhất định mới dùng được, quyết không thể áp dụng nó một cách chủ quan và công thức. Những người mác-xít công thức chỉ là những người đùa với chủ nghĩa Mác và cách mạng Trung-quốc, họ không có chỗ đứng trong đội ngũ cách mạng Trung-quốc. Văn hóa Trung-quốc phải có hình thức của mình, đó là hình thức dân tộc. Hình thức dân tộc, nội dung dân chủ mới, đó là văn hóa mới ngày nay của chúng ta.

Văn hóa dân chủ mới ấy là văn hóa khoa học. Nó chống mọi tư tưởng phong kiến và tư tưởng mê tín, chủ trương thực sự cầu thị, chủ trương chân lý khách quan, chủ trương lý luận và thực tiễn nhất trí. Về điểm đó, tư tưởng khoa học của giai cấp vô sản Trung-quốc có thể cùng các nhà duy vật và khoa học tự nhiên tiến bộ của giai cấp tư sản Trung-quốc lập mặt trận thống nhất chống đế quốc, chống phong kiến, chống mê tín ; nhưng quyết không thể cùng vô luận bọn duy tâm phản động nào lập mặt trận thống nhất. Người đảng viên cộng sản có thể cùng những người duy tâm nào đó, cả đến tín đồ tôn giáo lập mặt trận thống nhất phản đế phản

---

(1) Đó là chủ trương của một bộ phận học giả tư sản. Họ ca tụng vô điều kiện văn hóa tư sản phương Tây lấy chủ nghĩa cá nhân đã quá thời làm trung tâm. Họ chủ trương Trung-quốc nhất thiết mọi cái đều phải hoàn toàn bắt chước các nước tư bản Âu Mỹ.

phong về mặt hành động chính trị, nhưng quyết không thể tán thành duy tâm luận và giáo lý của họ. Trong xã hội phong kiến lâu đời của Trung-quốc, một nền văn hóa cổ rực rỡ đã được sáng tạo ra. Quá trình phát triển của việc chọn lọc văn hóa cổ, trừ bỏ cái bã phong kiến của nó đi, tiếp thu cái tinh có tính chất dân chủ của nó, là điều kiện tất yếu để phát triển văn hóa mới của dân tộc và nâng cao lòng tự tín của dân tộc ; nhưng quyết không thể thu thập hết không phê phán. Phải phân biệt cái thối nát của giai cấp phong kiến thống trị thời xưa với văn hóa nhân dân ưu tú thời xưa, mang ít nhiều tính chất dân chủ và tính chất cách mạng. Chính trị mới, kinh tế mới hiện nay của Trung-quốc là phát triển từ chính trị cũ, kinh tế cũ thời xưa mà ra, văn hóa mới hiện nay của Trung-quốc cũng là phát triển từ văn hóa cũ thời xưa mà ra, do đó, chúng ta phải tôn trọng lịch sử của mình, quyết không thể cắt đứt lịch sử. Nhưng sự tôn trọng ấy là làm cho lịch sử có một địa vị khoa học nhất định, là tôn trọng sự phát triển biện chứng của lịch sử, mà không phải là ca tụng xưa phủ nhận nay, không phải là tán dương vô luận nọc độc phong kiến nào. Đối với quần chúng nhân dân và thanh niên học sinh, điều quan trọng nhất không phải là dẫn họ nhìn lại sau, mà phải dẫn họ nhìn lên trước.

Văn hóa dân chủ mới ấy là văn hóa đại chúng, do đó mà là văn hóa dân chủ ; nó phải phục vụ quần chúng lao khổ công nông chiếm trên 90% toàn dân tộc, đồng thời dần dần trở nên văn hóa của họ. Cần phân biệt và đồng thời kết hợp việc giáo dục tri thức cho cán bộ cách mạng với việc giáo dục tri thức cho đại chúng cách mạng, phân biệt và đồng thời kết hợp việc nâng cao và phổ cập. Văn hóa cách mạng, đối với

đại chúng nhân dân, là một vũ khí cách mạng có hiệu lực. Văn hóa cách mạng, trước cách mạng là sự chuẩn bị tư tưởng cho cách mạng ; trong cách mạng là một mặt trận tất yếu và trọng yếu trong toàn bộ mặt trận cách mạng. Và người công tác văn hóa cách mạng là những người chỉ huy các cấp trên mặt trận văn hóa ấy. « Không có lý luận cách mạng thì sẽ không có phong trào cách mạng » (1), đủ biết phong trào văn hóa cách mạng quan trọng đến mực nào đối với phong trào thực tiễn cách mạng. Mà phong trào văn hóa và phong trào thực tiễn ấy là phong trào quần chúng. Do đó, mọi người công tác văn hóa tiến bộ, trong chiến tranh kháng Nhật, nên có đội quân văn hóa của mình, đội quân ấy là đại chúng nhân dân. Người văn hóa cách mạng mà không gần gũi nhân dân thì là « Tư lệnh không có quân », hỏa lực họ sẽ đánh không ngã địch. Để đạt mục đích ấy, văn tự phải cải cách trong điều kiện nhất định, ngôn ngữ phải gần quần chúng. Nên biết rằng nhân dân là cái nguồn vô cùng phong phú của văn hóa cách mạng.

Văn hóa dân tộc, khoa học, đại chúng là văn hóa phản đế, phản phong của đại chúng nhân dân, tức là văn hóa dân chủ mới, tức là văn hóa mới của dân tộc Trung-hoa.

Chính trị dân chủ mới, kinh tế dân chủ mới và văn hóa dân chủ mới kết hợp với nhau, đó tức là nước cộng hòa dân chủ mới, đó tức là Trung-hoa dân quốc tên xứng với thực, đó là Trung-quốc mới mà chúng ta cần dựng nên.

Trung-quốc mới đứng trước mặt mỗi người. Chúng ta hãy đón nó.

---

(1) Lời Lê-nin trong quyển « Làm gì ?» chương I tiết 4.

Đỉnh cột buồm con thuyền Trung-quốc mới đã nhô lên khỏi vạch thẳng cuối chân trời, chúng ta hãy vỗ tay hoan nghênh nó.

Giơ hai tay lên mà đón chào Trung-quốc mới là nước của chúng ta !

(Dịch theo « Mao Trạch-Đông tuyển tập » quyển II xuất bản ở Bắc-kinh năm 1952)

VĂN HÓA VÀ GIÁO DỤC

BÁO CÁO CỦA LƯU THIẾU-KỲ Ở ĐẠI HỘI ĐẠI BIỂU TOÀN QUỐC LẦN THỨ 8 CỦA ĐẢNG CỘNG SẢN TRUNG-QUỐC

Sự nghiệp văn hóa và giáo dục chiếm một địa vị quan trọng trong toàn bộ sự nghiệp xây dựng xã hội chủ nghĩa. Trong mấy năm qua, sự nghiệp văn hóa và giáo dục nước ta đã có những tiến bộ lớn lao. Nếu đem kế hoạch năm nay so sánh với năm 1949, thì số học sinh trường cao đẳng từ 11 vạn 6 nghìn tăng lên đến 38 vạn, số học sinh trung cấp từ 1 triệu 26 vạn 8 nghìn tăng lên đến 5 triệu 86 vạn, số học sinh tiểu học từ 24 triệu 39 vạn tăng lên đến trên 57 triệu 70 vạn. Số sách xuất bản từ trên 100 triệu lúc mới giải phóng đến năm nay tăng lên 1.600 triệu quyển. Số giường bệnh của các tổ chức y tế từ 10 vạn 6 nghìn chiếc lúc mới giải phóng, đến năm nay tăng lên đến 33 vạn 9 nghìn chiếc.

Kế hoạch 5 năm lần thứ hai yêu cầu số học sinh trường cao đẳng sẽ tăng gấp đôi, và học sinh các trường chuyên nghiệp trung cấp, trung học cao cấp và trung học sơ cấp cũng đều cùng tăng như thế. Kế hoạch 5 năm lần thứ hai đòi hỏi đặc biệt tăng cường việc đào

tạo nhân tài chuyên môn và việc phát triển nghiên cứu khoa học, để nắm được những thành tựu khoa học mới nhất của các nước trên thế giới. Những nhà khoa học nước ta đã sơ bộ đặt ra kế hoạch phát triển khoa học từ năm 1956 đến năm 1967, kế hoạch đó đòi hỏi các ngành kỹ thuật và khoa học cần thiết ở nước ta phải đuổi kịp mức tiền tiến của thế giới trong khoảng 12 năm. Chúng ta phải kiên quyết ủng hộ các cơ quan nghiên cứu khoa học và các trường cao đẳng, cùng ra sức thực hiện nguyện vọng đó.

Muốn cho nền khoa học và nghệ thuật nước ta được dồi dào, để phục vụ công cuộc xây dựng xã hội chủ nghĩa, Trung ương Đảng đề ra phương châm « trăm hoa đua nở, trăm nhà đua tiếng ». Về khoa học thì chân lý càng tranh luận càng sáng tỏ hơn, còn về phong cách của nghệ thuật thì cần phải bao gồm nhiều vẻ. Đối với vấn đề có tính chất học thuật và tính chất nghệ thuật, Đảng không phải dựa vào mệnh lệnh chính quyền để thực hiện sự lãnh đạo của mình, mà cần phải đề xướng tinh thần tự do thảo luận và tự do thi đua để thúc đẩy khoa học và nghệ thuật phát triển.

Để thực hiện cách mạng văn hóa nước ta, cần phải cố gắng nhiều để thanh toán dần nạn mù chữ, đồng thời dần dần mở rộng nền giáo dục tiểu học trong phạm vi có thể của lực lượng tài chính, để có thể chia từng khu, định thời hạn thực hiện nền giáo dục tiểu học bắt buộc trong vòng 12 năm. Đồng thời, cần phải tiếp tục tăng cường giáo dục văn hóa và giáo dục kỹ thuật cho công nhân viên và giáo dục văn hóa cho một số nhân viên công tác cơ quan trình độ còn thấp kém. Dân tộc thiểu số nào chưa có chữ, cần phải giúp đỡ họ sáng tạo ra chữ.

Chúng ta cần lấy tư tưởng của chủ nghĩa xã hội, của chủ nghĩa Mác — Lê-nin vũ trang cho những người trí thức và quần chúng nhân dân, đồng thời phải phê phán tư tưởng phong kiến và tư bản. Trong mấy năm qua, chúng ta đã tiến hành công tác đại quy mô về mặt này. Công tác ấy có một tác dụng lớn lao đối với thắng lợi của sự nghiệp cải tạo xã hội chủ nghĩa ở nước ta. Nhưng mọi người đều biết, cải tạo ý thức tư tưởng cũ còn có phần khó hơn là cải tạo quan hệ sản xuất cũ, càng cần có nhiều thì giờ hơn, nên chúng ta cần phải tiếp tục tăng cường công tác trên mặt trận tư tưởng. Trong khi chúng ta tiến hành phê phán hệ thống tư tưởng phong kiến và tư bản, chúng ta cần phải thận trọng tiếp lấy những di sản văn hóa của thời đại cũ có ích cho nhân dân

Muốn hoàn thành nhiệm vụ trong các mặt công tác văn hóa và giáo dục, phải tiến thêm một bước mở rộng và tăng cường hàng ngũ trí thức. Chúng ta phải thông qua giáo dục ở nhà trường và giáo dục ngoài giờ làm việc cho cán bộ tại chức để đào tạo thật nhiều trí thức mới, đặc biệt là những trí thức xuất thân trong giai cấp lao động. Đồng thời, chúng ta phải vận dụng lực lượng của những trí thức thuộc giai cấp tư sản và giai cấp tiểu tư sản để xây dựng chủ nghĩa xã hội và phải học tập họ. Nhưng chúng ta không nên để cho tư tưởng tư sản và tiểu tư sản của họ xâm lấn vào hàng ngũ của giai cấp vô sản. Trái lại, chúng ta phải hết sức cố gắng giúp đỡ họ trở thành những phần tử trí thức mới, gắn chặt với nhân dân lao động. Nhờ công tác lâu dài và có hệ thống của Đảng ta, nên hàng ngũ căn bản của trí thức nước ta đã liên minh mật thiết với công nhân và nông dân, đồng thời có một số khá đông

trí thức đã trở thành những người cộng sản gia nhập Đảng ta. Từ nay về sau, nhiệm vụ của chúng ta là phải tiếp tục chấp hành quán triệt chính sách đoàn kết, giáo dục và cải tạo trí thức, để họ phục vụ có hiệu quả hơn cho sự nghiệp vĩ đại xây dựng Tổ quốc.

(Dịch theo « Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ 8 Đảng Cộng sản Trung-quốc » bản Trung văn, Nhà xuất bản Nhân dân, Bắc-kinh, tháng 10 năm 1956)

MỤC LỤC

Trang

— *Lời nhà xuất bản.* 3

— CÁCH MẠNG VĂN HÓA. 5

— NHỮNG TRANG NHẬT KÝ (LÊ-NIN) 10

— Ý KIẾN LÊ-NIN VỀ
CÁCH MẠNG VĂN HÓA. 18

— Ý KIẾN STA-LIN VỀ
CÁCH MẠNG VĂN HÓA 25

— VĂN HÓA DÂN CHỦ MỚI
(MAO-TRẠCH-ĐÔNG) 30

IN 4.020 CUỐN TẠI NHÀ MÁY IN TIẾN BỘ HÀ-NỘI
KHỔ 13 × 19 — SỐ XUẤT BẢN. . . . . — SỐ IN 1575
XONG NGÀY 14-11-58 — NỘP LƯU CHIỂU THÁNG 11-58

THƯ VIỆN
KTKH
VC
27538

NHÀ XUẤT BẢN SỰ T
24, Quang-Trung — Hà-nội

**CHÍNH SÁCH CỦA ĐẢNG LAO Đ
VIỆT NAM ĐỐI VỚI TRÍ THỨC**
(xuất bản lần thứ hai) Giá : **200** đ.

C. MÁC và F. ĂNG-GHEN

VỀ VĂN HỌC VÀ NGHỆ THUẬT
Giá : **2.500** đ.

TRƯỜNG-CHINH

PHẤN ĐẤU CHO MỘT NỀN VĂN NGHỆ DÂN TỘC PHONG PHÚ DƯỚI NGỌN CỜ CỦA CHỦ NGHĨA YÊU NƯỚC VÀ CHỦ NGHĨA XÃ HỘI

NGUYỄN-CHÍ-THANH

CHỐNG CHỦ NGHĨA CÁ NHÂN
(xuất bản lần thứ tư) Giá : **200** đ.

VŨ-KHIÊU

VỀ CÁCH MẠNG TƯ TƯỞNG
Giá : **400** đ.

CHU ÂN-LAI

BÁO CÁO VỀ VẤN ĐỀ TRÍ THỨC
Giá : **420** đ.

LƯƠNG-DUY-TRỰC

BÀN VỀ CẢI TẠO TRÍ THỨC
Giá : **600** đ.

Loại CT/A Giá : **450** đ.

60k